

Arbeidsinspectie
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Jaarplan 2010 Arbeidsinspectie

Verantwoording

Dit Jaarplan 2010 is onder verantwoordelijkheid van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) vastgesteld en aan de Tweede Kamer aangeboden. Het is opgesteld in lijn met de begroting van het Ministerie van SZW, het handhavingsprogramma 2007-2010 van het Ministerie, de meerjarenstrategie Arbeidsinspectie van 2008-2011 en het werkprogramma van de Inspectieraad van 2010.

Het jaarplan is vooraf besproken met werkgevers- en werknemersorganisaties en de belangrijkste collega-inspectiediensten. Voor meer gedetailleerde informatie over afzonderlijke projecten en programma's verwijzen wij u graag naar www.arbeidsinspectie.nl.

Hoofdstuk 1 bevat de samenvatting van capaciteit, middelen en te leveren producten, de hoofdstukken 2, 3 en 4 beschrijven het voorgenomen toezicht op de gebieden arbeidsomstandigheden, major hazard control en arbeidsmarktfraude, hoofdstuk 5 gaat over personeel en middelen en hoofdstuk 6 over het sluitstuk van handhaving, het opleggen en innen van bestuurlijke boetes.

Voorwoord

Werk biedt mensen de kans hun talenten te ontplooiën, geeft erkenning en versterkt de maatschappelijke betrokkenheid. Veilig en gezond werk voorkomt verzuim en arbeidsongeschiktheid en biedt gehandicapten en chronisch zieken meer kansen op werk. Bedrijven die de risico's van het omgaan met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen goed managen, voorkomen in stilte milieurampen en menselijke tragedieën. Het correct betalen van het minimumloon en het werken met legale werknemers zijn voorwaarden voor een eerlijk werkende arbeidsmarkt.

Als Arbeidsinspectie hebben we op deze terreinen een belangrijke taak. We hebben de instrumenten om bedrijven die onder de wettelijke normen zakken aan te spreken en waar nodig aan te pakken.

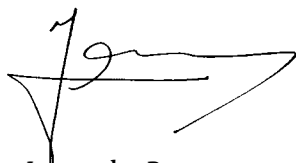
In dit jaarplan kunt u lezen hoe de Arbeidsinspectie in 2010 te werk zal gaan. We gaan zo gericht mogelijk inspecteren. We nemen sectoren in het vizier waar de kans op overtredingen groot is. Bedrijven die we geïnspecteerd hebben maar waar we zijn vertrokken zonder het vertrouwen te hebben gekregen dat de zaken goed opgepakt worden, laten we niet los. Samen met andere inspectiediensten maken we risicoanalyses en proberen onze selectiviteit verder te vergroten, ook om zo de inspectielast voor de bedrijven die ons niet nodig hebben te verminderen.

2010 wordt het jaar dat de Arbeidsinspectie op grote schaal arbocatalogi van sociale partners gaat hanteren als referentie bij de handhaving van de Arbowet. Dat biedt de kans om onze sectorcontacten verder te verdiepen en samen met sociale partners bedrijven te informeren en ondersteunen bij het voldoen aan arbeidswetgeving.

2010 wordt een jaar met extra aandacht voor de veiligheidscultuur en het onderhoud van installaties in de procesindustrie maar ook een jaar met extra aandacht voor onderbetaling en verdringing van legale arbeid als gevolg van de crisis.

We zijn als Arbeidsinspectie het afgelopen jaar toegankelijker geworden; zo hebben we één (gratis) telefoonnummer voor het gehele land geïntroduceerd, 0800 27 00 00 0 en één landelijk punt voor de intake van klachten en meldingen. We starten 2010 met een vernieuwde website met meer en nog beter toegankelijke informatie en meer mogelijkheden om bij ons de zaken elektronisch af te handelen of te melden.

Kortom de Arbeidsinspectie blijft ook in 2010 waakzaam als het gaat om veilig, gezond en eerlijk werk. Dat is goed voor de maatschappij, de rentabiliteit van ondernemingen en het werkplezier van werknemers. Mooi werk toch!

Jan van den Bos

Algemeen Directeur Arbeidsinspectie

Inhoudsopgave

1 Samenvatting	7
1.1 Arbeidsomstandigheden	7
1.2 Major Hazard Control	9
1.3 Arbeidsmarktfraude	10
2 Arbeidsomstandigheden	13
2.1 De arbeidsomstandigheden in Nederland	14
2.2 Het bevorderen van de naleving	14
2.2.1 Nalevingsniveau	15
2.2.2 Arbocatalogi: meer ruimte voor eigen verantwoordelijkheid	16
2.2.3 De sectoraanpak	17
2.2.4 Bedrijfsbezoeken: een onmisbaar instrument	18
2.2.5 Andere instrumenten binnen het interventiepallet	18
2.2.6 Onderzoek naar arbeidsongevallen en klachten	18
2.2.7 Samenwerking met andere inspectiediensten	19
2.3 Informatiebronnen	20
2.4 Prioriteiten en activiteiten in 2010	21
2.4.1 Centrale thema's in de aanpak in 2010	21
2.4.2 Prioritaire sectoren in 2010	22
2.4.3 Meldingen en verzoeken	26
2.4.4 Toezicht op Certificerende- en keuringsinstellingen in het arbowerkveld	27
2.5 Bereik van de activiteiten	28
3 Major Hazard Control	31
3.1 Ontwikkelingen in het MHC werkveld	32
3.2 Het Toezicht in 2010	33
3.3 Omvang en inrichting van het toezicht in 2010	33
3.3.1 Periodieke inspecties	33
3.3.2 Ongevallen en incidenten	34
3.3.3 Overzicht aantallen activiteiten	35

4 Arbeidsmarktfraude	37
4.1 Toezichttaken directie Arbeidsmarktfraude	38
4.2 Werkwijze	38
4.2.1 Handhavingsfilosofie	38
4.2.2 Samenwerking	39
4.2.3 Sector- en thematische aanpak	39
4.3 Ontwikkelingen op het werkerrein	41
4.3.1 Modern Migratiebeleid	41
4.3.2 Evaluatie bestuurlijke boete in de Wet arbeid vreemdelingen	41
4.3.3 Herziening Wet arbeid vreemdelingen	42
4.3.4 Besluit vrij verkeer Roemenië en Bulgarije	42
4.3.5 Beleidsontwikkeling op Europees niveau	42
4.3.6 Campagne 'Voorkom problemen, weet hoe het zit'	42
4.3.7 Certificering	43
4.3.8 Mensenhandel en overige uitbuiting	43
4.3.9 Prostitutie	43
4.3.10 Gegevensuitwisseling	44
4.3.11 Regionale Informatie- en Expertise Centra	44
4.4 Plannen inspecties/sectoren/thema's	44
5 Personeel en middelen	47
6 Bestuurlijke Boete	49

De Arbeidsinspectie kent drie directies, de directie Arbeidsomstandigheden, Major Hazard Control en Arbeidsmarktfraude. Hun plannen komen hier achtereenvolgens aan de orde.

Samenvatting

1.1

Arbeidsomstandigheden

De directie Arbo van de Arbeidsinspectie houdt toezicht op naleving van de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet), Arbeidstijdenwet (ATW), Kernenergiewet (KEW) en enkele besluiten van de Warenwet.

De Arbeidsinspectie gaat in 2010 de arbocatalogi van sociale partners hanteren als referentie bij het voldoen aan de Arbowet. De samenwerking met sociale partners via de sectorbenadering wordt vernieuwd. Daarbij gaat AI/Arbo meer aandacht geven aan voorlichting en handhavingscommunicatie.

De Arbeidsinspectie houdt actief toezicht via projecten en programma's waarbij bedrijven op initiatief van de Arbeidsinspectie bezocht worden. De Arbeidsinspectie houdt reactief toezicht naar aanleiding van arbeidsongevallen en klachten. Verder verlenen we onder voorwaarden vergunningen en vrijstellingen voor bepaalde vormen van risicovolle arbeid. In 2010 gaat de Arbeidsinspectie ook tweedelijns toezicht uitvoeren op enkele op ons terrein relevante certificeringsinstellingen. Voor die tijd gebeurde dat door de Inspectie Werk en Inkomen.

In 2010 kiest de Arbeidsinspectie voor drie prioritaire aandachtsvelden:

- Vermindering van ongevallen;
- Omgaan met gevaarlijke stoffen;
- Aanpak van agressie en geweld tegen werknemers met publieke taken.

De selectiviteit van het toezicht wordt in 2010 verbeterd om de inspectielast voor bedrijven te verminderen. Er zijn 18 prioritaire sectoren aangeduid en als gevolg hiervan krijgen de overige sectoren minder aandacht. Het selectief toezichtmodel Arbeidsinspectie (STA), waarmee in 2009 geëxperimenteerd is, wordt in 2010 generiek toegepast. Dat betekent dat van de bezochte bedrijven wordt

vastgelegd in welke mate ze in beeld blijven voor volgende inspecties. Daarnaast wordt een selectie gemaakt van bedrijven, waar verhoudingsgewijs veel arbeidsongevallen plaatsvinden.

De Arbeidsinspectie zal in die bedrijven extra aandacht besteden aan het voorkomen van ongevallen. De toezichtsdiensten van gemeenten zullen nadrukkelijk betrokken worden bij het kiezen van te bezoeken bedrijven.

Inspecteurs hebben in het kader van "het nieuwe inspecteren" de laatste jaren meer ruimte gekregen om maatwerk te leveren. Bij lichte overtredingen in bedrijven die de arbozorg structureel wel op orde hebben en constructief meewerken volstaat de inspecteur met een stimuleringsbrief. Per geval schat hij in of hercontrole nodig is. Maar tegelijkertijd blijft het zo dat bij een ernstige overtreding de inspecteur direct een boeterapport opmaakt.

In de SZW-begroting 2010 staat als indicator voor het Arbobeleid dat in minstens 59 % van de bedrijven de arbozorg op voldoende niveau moet zijn met een bereik van 88 % van de werknemers. De Arbeidsinspectie zal dit in 2010 monitoren. Het streven van de Minister is dat in 2014 62 % van de bedrijven de arbozorg op voldoende niveau georganiseerd heeft met een bereik van 90 % van de werknemers.

Tabel 1.1 Geplande productie van de directie Arbo t.o.v. voorgaande jaren

Producten	Aantal gerealiseerde zaken 2008	Aantal geplande zaken 2009	Aantal geplande zaken 2010 ¹
Inspectieprojecten, inclusief monitoring	20.000	20.000	18.500 ²
Ongeval	2.200	2.300	2.300
Klacht	1.000	1.050	900
Overige producten	800	900	800
Totaal producten	24.000	24.250	22.800³

In 2010 wordt daarnaast 7 % van de totale inspectiecapaciteit gereserveerd voor bijdragen van inspecteurs aan de sectorbenadering en voorlichting. Deze nieuwe inspanning laat zich niet op deze wijze in afgesloten zaken uitdrukken maar komt bovenop de hier gekwantificeerde zaken en heeft tot doel een groter bereik en effect te realiseren.

¹ Een zaak omvat minstens één bedrijfsbezoek, maar per zaak kunnen ook meerdere bedrijfsbezoeken nodig zijn. Het gaat om in 2010 af te sluiten zaken.

² Waarvan in 2010 volgens de planning 2.660 bedrijven een monitorbezoek krijgen.

³ De totale som van producten in 2008 en 2009 is 100% van de inspectiecapaciteit, die van 2010 is 93% van de inspectiecapaciteit; 7 % van de capaciteit is beschikbaar voor sectorbenadering en voorlichting door inspecteurs.

1.2

Major Hazard Control

De directie Major Hazard Control (MHC) van de Arbeidsinspectie houdt toezicht op de naleving van het besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO). Dit besluit is gebaseerd op vier verschillende wetten waaronder de Arbeidsomstandighedenwet. Het heeft als doel tot een samenhangende benadering van veilige arbeidsomstandigheden, effecten op het milieu en de voorbereiding van rampbestrijding te komen bij bedrijven die grote risico's hebben omdat zij met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken. Dit besluit is de vertaling naar Nederlands recht van de Europese Seveso II richtlijn, genoemd naar het Italiaanse stadje waar zich in 1976 een ramp met dioxine voltrok. De Arbeidsinspectie, provincies, gemeenten en brandweer zijn gezamenlijk toezichthouder op de naleving.

De directie Arbeidsinspectie/MHC houdt daarnaast ook toezicht op naleving van de ARIE-bepalingen die voortkomen uit het Arbeidsomstandighedenbesluit behorend bij de Arbeidsomstandighedenwet. De ARIE-bepalingen zijn specifiek gericht op de arbeidsveiligheid en gelden voor bedrijven met installaties met gevaarlijke stoffen die aan bepaalde criteria voldoen. De ARIE-bedrijven moeten daartoe een aanvullende risicoinventarisatie en -evaluatie maken.

Naast deze preventieve inspecties voert de directie Arbeidsinspectie/MHC ook onderzoek uit naar incidenten bij de BRZO- en ARIE-plichtige bedrijven en participeert in opsporingsonderzoeken onder leiding van het Openbaar Ministerie.

Voor 2010 kiest de Arbeidsinspectie voor twee speerpunten:

- Onderhoudstops; onderhoudstops kennen specifieke risico's door hun dynamische karakter. Er wordt een inspectieproject uitgevoerd waarin naast werknemersveiligheid, milieu en rampbestrijding ook andere aspecten van arbeidsomstandigheden en de arbeid door vreemdelingen aandacht krijgen. Dit project sluit ook aan op het Europese thema 'onderhoud' dat door het Europees Agentschap voor Veiligheid en Gezondheid op het Werk en de Senior Labour Inspectors Committee is gekozen als thema voor 2010 en 2011;
- Veiligheidscultuur; onderzoek van het Baker panel naar het incident bij de BP raffinaderij in Texas in 2005 leverde nieuwe inzichten in goede veiligheidscultuur. Om die reden is een inspectiemodule in ontwikkeling waarmee beter inzicht in de veiligheidscultuur kan worden verkregen.

Wat de werkwijze betreft zal in 2010 de samenwerking met de andere toezichthouders via vier regionale samenwerkingsverbanden verder vorm krijgen. Hiermee wordt een betere onderlinge afstemming en een hoger deskundigheidsniveau nagestreefd. In deze samenwerking wordt ook de verbinding met het programma Vernieuwing Toezicht Chemie gezocht.

Tabel 1.2 Geplande productie van de directie MHC in 2010 t.o.v. voorgaande jaren

Producten	Aantal gerealiseerde zaken 2008	Aantal geplande zaken 2009	Aantal geplande zaken 2010
Periodieke Inspecties BRZO	211	218	251
Onderzoek ongevallen	28	32	36
ARIE-inspecties	92	102	75
Oordeel veiligheidsrapport	40	37	39
Behandelen kennisgevingen BRZO en meldingen ARIE	84	73	65
Project petrochemie/onderhoudstops	n.v.t.	71	30
Overige producten	35	28	53
Totaal producten	490	561	549

1.3 Arbeidsmarktfraude

De directie Arbeidsmarktfraude (AMF) van de Arbeidsinspectie houdt toezicht op de naleving van de Wet arbeid vreemdelingen (Wav), de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (WML) en de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Waadi). Met behulp van deze wetten kan de overheid de Nederlandse arbeidsmarkt reguleren.

De Wav bepaalt dat werkgevers voor werknemers van buiten de Europese Economische Ruimte (EER) een tewerkstellingsvergunning nodig hebben. In het kader van overgangsbeleid geldt dat ook nog voor werknemers uit de twee laatst toegetreden EU-lidstaten Roemenië en Bulgarije. Door het bestrijden van illegale tewerkstelling wordt verdringing van Europees arbeidsaanbod voorkomen en wordt oneerlijke concurrentie tegengegaan.

De WML bepaalt de hoogte van het wettelijk minimumloon. De Arbeidsinspectie ziet toe op naleving in combinatie met de Wav-onderzoeken en op grond van meldingen van sociale partners of klachten van werknemers over onderbetaling. De Arbeidsinspectie kan werkgevers bestuurlijke boetes en dwangsommen opleggen.

De Waadi regelt dat bij arbeidsbemiddeling geen geldelijke tegenprestatie van de werkzoekende mag worden gevraagd, dat bij een staking geen personeel bemiddeld mag worden en dat er gelijk loon voor tijdelijk en vast personeel betaald moet worden.

De directie AI/AMF werkt informatiegestuurd. Op basis van risicoanalyse richt de inspectie zich vooral op branches en bedrijven waar sprake is van een hoog risico op overtreding en/of waar een laag nalevingsniveau van wet- en regelgeving bestaat. Dit verlaagt de inspectiedruk voor werkgevers die zich wel aan de regels houden.

In 2010 ligt de nadruk op het verrichten van handhavingsactiviteiten in de bouw- en de schoonmaaksector en de uitzendbranche, zowel door reguliere inspecties als door inspecties in interventieteamverband. Daarnaast zet de Arbeidsinspectie inspectiecapaciteit in voor het doen van themagericht onderzoek; zoals onderzoek naar het laten werken van studenten en stagiairs en van zogenaamde managers van BV's in oprichting. Verder zal het signaleren van uitbuiting van (buitenlandse) werknemers bij elke inspectie de aandacht hebben.

In de SZW-begroting 2010 staat als kengetal voor de naleving van de Wav een percentage van 17% genoemd. Het doel van de inspecties is dat het percentage werkgevers dat een overtreding begaat in het kader van de Wav in 2010 teruggebracht wordt tot minder dan 17%.

Tabel 1.3 Geplande productie van de directie AMF in 2010 t.o.v. voorgaande jaren

Producten	Aantal gerealiseerde zaken 2008	Aantal geplande zaken 2009	Aantal geplande zaken 2010
Reactieve onderzoeken	353	600	500
- SIOD			
- Sociale Partners			
- klachten werknemers			
Actieve onderzoeken	7624	6.000	5.140
- programma's			
- projecten			
Interventieteams	2.406	4.400	4.850
en overige samenwerking			
Totaal producten	10.383	11.000	10.490

De gemiddelde inspectietijd per onderzoek AMF is voor 2010 iets verhoogd, wat leidt tot iets lagere aantallen. De tijd leert dat constructies om arbeidsmarkt wetgeving te ontduiken gecompliceerder worden. Ook blijkt dat onderzoek naar naleving van het wettelijk minimumloon tijdrovender is dan vorig jaar werd ingeschat.

2

In de 120 jaar van het bestaan van de Arbeidsinspectie zijn de arbeidsomstandigheden gelukkig flink verbeterd. Toch zit de taak van de Arbeidsinspectie als het gaat om het verbeteren van de arbeidsomstandigheden, er nog niet op. Gezien het aantal beroepsziekten en arbeidsongevallen hebben we nog steeds een belangrijke taak. De uitvoering van die taak in deze 120 jaar heeft steeds de veranderingen in de economie, de technologie en de maatschappij gevolgd. We blijven ook innovaties doorvoeren in onze werkwijze en de kwaliteit van de uitgevoerde activiteiten verbeteren.

Arbeidsomstandigheden

Het toezicht van de Arbeidsinspectie op de naleving van de regels op het gebied van de arbeidsomstandigheden zal ook in 2010 belangrijke veranderingen ondergaan door het beschikbaar komen van arbocatalogi. Dit maakt een nieuwe invulling van ons toezicht mogelijk. In dit jaarplan wordt dit verder uitgewerkt in de vernieuwde sectoraanpak. Daarnaast zal het vastgestelde beleid voor de rijksinspecties “Vernieuwend toezicht” verder vorm krijgen in de toezichtspraktijk. Dit uit zich onder andere in een steeds betere selectieve benadering van onder toezicht gestelde bedrijven en instellingen en in de samenwerking met andere inspectiediensten. Die samenwerking kan in 2010 betekenen dat taken worden overgedragen. Zo neemt de Arbeidsinspectie mogelijk de taak van de Inspectie Werk en Inkomen (IWI) over ten aanzien van gecertificeerde instellingen en neemt de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW) naar verwachting de taak ten aanzien van de arbeidstijden in het wegvervoer van ons over waar het gaat om eigen vervoerders. Bovendien zal de Arbeidsinspectie aansluiten bij (internationale) thema’s zodat de verschillende toezichthouders in Nederland en de EU op het gebied van arbeidsomstandigheden hun krachten bundelen.

Voor 2010 zijn drie centrale thema’s vastgesteld:

- vermindering van arbeidsongevallen;
- omgaan met gevaarlijke stoffen;
- omgaan met agressie & geweld tegen werknemers met publieke taken.

In de hierna volgende paragrafen worden deze veranderingen verder toegelicht en krijgt u tenslotte een beeld van wat deze uitgangspunten en veranderingen concreet betekenen voor de activiteiten en producten op het gebied van arbeidsomstandigheden die de Arbeidsinspectie in 2010 zal uitvoeren, respectievelijk opleveren.

Arbocatalogi

De belangrijkste verandering in 2010 voor de handhaving door de Arbeidsinspectie is het beschikbaar komen van arbocatalogi per sector of branche. Daarmee hebben sociale partners op sectorniveau zelf ingevuld op welke wijze aan de wettelijke normen wordt voldaan. Deze arbocatalogi vormen vanaf het moment dat ze getoetst zijn het referentiekader voor de handhaving door de Arbeidsinspectie. Waar (nog) geen arbocatalogi zijn zal de Arbeidsinspectie naar bevind van zaken handelen en zelf via het instrument 'eis' aangeven hoe invulling aan de wet moet worden gegeven.

2.1 De arbeidsomstandigheden in Nederland

De arbeidsomstandigheden in ons land behoren naar Europese maatstaven tot de (sub)top. We behoren in Europa tot de beste landen als het gaat om het beheersen van de klassieke risico's als machineveiligheid, valgevaar en omgaan met gevaarlijke stoffen. Bij risico's als werkdruk, arbeidsgebonden verzuim en agressie en geweld blijft Nederland nog achter.⁴

Dit beeld heeft voor een deel te maken met de aandacht die arbeidsomstandigheden krijgen van werkgevers, werknemers en overheid en voor een ander deel met het gegeven dat de BV Nederland steeds meer een diensteneconomie is geworden. De aanwezige knelpunten in de arbeidsomstandigheden passen bij dat beeld van de economie.

Een substantieel deel van het ziekteverzuim, naar schatting tussen de 30 en 35 %, is echter nog steeds arbeidsgebonden. Zo komen er bij het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten circa 5.500 meldingen over beroepsziekten per jaar binnen. Uit onderzoek van het RIVM wordt sterfte als gevolg van beroepsmatige blootstelling aan gevaarlijke en kankerwekkende stoffen op circa 1.850 personen per jaar berekend. Dat is meer dan tweemaal zo veel als dodelijke slachtoffers van verkeersongevallen. Bij de Arbeidsinspectie zelf komen jaarlijks zo'n 2.700-3.000 meldingen binnen van ongevallen tijdens het werk die hebben geleid tot de dood, ziekenhuisopname of blijvend letsel. Op basis van onderzoek van onder andere het CBS en TNO en de meldingen bij bovengenoemde instellingen

vinden in Nederland op jaarbasis naar schatting 200.000 ongevallen plaats die te maken hebben met arbeid. Daarvan zijn er circa 80.000 met letsel, waarvan enkele duizenden met ernstig letsel en tussen de 80 en 100 met dodelijke afloop. Vallen en in aanraking komen met gevaarlijke machines vormen samen meer dan de helft van het aantal ongevallen. Hoewel de trend van het aantal ongevallen over alle sectoren heen licht dalend is, is in enkele sectoren (Bouw, Horeca) sprake van een lichte toename van het ongevallenpercentage nadat er jarenlang een gestage dalende trend was waar te nemen.⁵

Naast het leed dat de werknemer van deze ziekten en ongevallen heeft, veroorzaakt dit economische schade door arbeidsuitval en het betalen van premies voor verzekeringen en uitkeringen. Verzuim als gevolg van ongevallen en beroepsziekten leidt onmiddellijk tot een sterker beroep op collega's die het werk moeten overnemen, tot begeleiding van de betreffende medewerker en ook tot extra bedrijfskosten voor de werkgevers en ondernemers. Ziekten en ongevallen met arbeidsongeschiktheid als gevolg, leiden tot aanspraken op uitkeringen op basis van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), de Ziektewet en afgesloten private arbeidsongeschiktheidsverzekeringen.

Aandacht voor het verbeteren van de arbeidsomstandigheden blijft dus, ondanks een gunstig beeld ten opzichte van andere EU-landen, nog steeds hard nodig. Dit is in het belang van werknemers, maar ook van werkgevers en premiebetalers. In Europees verband is de ambitie uitgesproken om het aantal arbeidsongevallen in de gehele EU ten opzichte van het jaar 2007 in 2012 met 25 % terug te dringen. De Minister van SZW heeft aangegeven dat dit voor de lidstaten die al veel hebben geïnvesteerd, minder makkelijk te realiseren is dan voor lidstaten die dat veel minder hebben gedaan. Niettemin wordt er op ingezet het aantal arbeidsongevallen zoveel mogelijk terug te dringen.

2.2 Het bevorderen van de naleving

De Arbeidsinspectie houdt toezicht op en draagt bij aan de naleving van de Arbeidsomstandighedenwet en de Arbeidstijdenwet. Het doel van de wetgeving is om de veiligheid en gezondheid van de werkende mens te beschermen.

⁴ Zie Arbobalans 2007; TNO Kwaliteit van Leven, in opdracht van SZW, november 2008.

⁵ Zie Achtergronden dodelijke en ernstige arbeidsongevallen 2007; Arbeidsinspectie, december 2008.

Hard waar het moet..

De Arbeidsinspectie beschikt over vergaande bevoegdheden om overtredingen en overtreders aan te pakken. Er kunnen bestuurlijke boetes worden opgelegd, het werk kan worden stilgelegd bij ernstig gevaar voor personen, er kunnen dwangsommen worden opgelegd om maatregelen af te dwingen en er kan proces verbaal worden opgemaakt. Deze handhavingsmiddelen worden vooral ingezet bij die bedrijven, die ernstige overtredingen begaan of willens en wetens in gebreke blijven in de naleving van de wet! We zijn er op uit om de inspecties vooral bij die bedrijven in te zetten!

... en zacht waar het kan !

De meeste bedrijven blijken van goede wil. Dat neemt niet weg dat ook die bedrijven wel eens steken laten vallen, zich niet of onvoldoende op de hoogte hebben gesteld van hun verplichtingen en kansen laten liggen om met goede arbeidsomstandigheden niet alleen de belangen van de werknemers, maar ook die van het bedrijf te behartigen.

Die sectoren en bedrijven wil de Arbeidsinspectie zoveel mogelijk stimuleren de wet na te leven door samen te werken op sectorniveau, voorlichting te geven en bij inspecties ruimte te geven om zichzelf te corrigeren (het Nieuwe Inspecteren).

2.2.1 Nalevingsniveau

Afhankelijk van de sector worden in 40-60 % van de bedrijven tekortkomingen geconstateerd op de onderzochte inspectiethema's.

De Arbeidsinspectie heeft als taak bij te dragen aan de verbetering van de naleving van de wetgeving. Zij houdt daartoe toezicht op alle bedrijven en instellingen met werknemers (circa 600.000 in Nederland), maar ook op de zelfstandigen zonder personeel, de ZZP-ers. Naar schatting gaat het om een half miljoen ZZP-ers in Nederland, waarvan overigens maar een klein deel tot de echte risicogroep behoort. Sinds de Arbowet van 2007 zijn veel meer verplichtingen uit de Arbowet ook van toepassing op zelfstandig werkenden. Daarbij gaat het vooral om die zaken die ernstige en acute risico's beogen weg te nemen of te beheersen.

Bij de keuze die de Arbeidsinspectie kan maken bij haar activiteiten zorgt zij ervoor dat die activiteiten de grootste mogelijke bijdrage leveren aan het verbeteren van de arbeidsomstandigheden op de werkvloer. Dit betekent dat haar werkzaamheden gericht zijn op de belangrijkste arbeidsrisico's, op de 18 sectoren waar het risico op arbeidsongevallen en beroepsziekten het grootst is en op

bedrijven waar de naleving onvoldoende is. Door deze selectieve aanpak streeft de inspectie naar minder last voor de bedrijven die de wet naleven en een zo groot mogelijk effect van haar toezicht.

Uit inspectierapportages in de afgelopen jaren blijkt dat het nalevingsniveau van belangrijke normen van de wet nog te laag is. Het percentage bedrijven dat tijdens een inspectie in overtreding is op een of meer van de onderzochte risico's schommelt tussen de 40 en 60 %, afhankelijk van de sector. De Arbeidsinspectie gaat in principe selectief, vooral bij de zogenaamde achterblijvende bedrijven, inspecteren en daarom zijn deze cijfers niet zonder meer representatief voor alle bedrijven in een bepaalde sector. Ze geven echter wel aan dat er voor de Arbeidsinspectie een enorme uitdaging ligt om samen met werkgevers, werknemers en andere toezichthouders het nalevingsniveau verder te verhogen.

Jaarlijks monitort de Arbeidsinspectie bij zo'n 2.700 bedrijven het nalevingsniveau. Een belangrijke indicator voor de kwaliteit van de zorg voor de arbeidsomstandigheden is of een bedrijf of instelling voldoet aan de wettelijke vereisten ten aanzien van het arbeidsomstandighedenbeleid. Deze vereisten zijn opgenomen in hoofdstuk 2 en 3 (de artikelen 3-15a) van de Arbeidsomstandighedenwet. Deze indicator wordt daarom vanaf 2010 ook opgenomen in de begroting van het Ministerie van SZW. Op basis van deze indicator is het nalevingsniveau thans 59 % van de bedrijven, waarin de arbozorg op een voldoende niveau wordt beoordeeld, met een bereik van 88 % van de werknemers⁶. Zoals blijkt uit deze begroting is de ambitie van de minister en ook van de Arbeidsinspectie, dit nalevingsniveau mede door de activiteiten van de inspectie op een hoger niveau te krijgen. Met behulp van de jaarlijkse Arbomonitor wordt een representatief beeld gegenereerd van de naleving op de arbozorgverplichtingen in de bedrijven en instellingen in Nederland. Deze uitkomsten vormen de basis voor de berekening van de arbozorgindicator.

2.2.2 Arbocatalogi: meer ruimte voor eigen verantwoordelijkheid

De Arbeidsomstandighedenwet is in 2007 ingrijpend gewijzigd. Werkgevers en werknemers hebben een grotere eigen verantwoordelijkheid gekregen voor de wijze waarop de wettelijke doelen kunnen worden bereikt. Die aanpak wordt vastgelegd in arbocatalogi die werkgevers en werknemersorganisaties per bedrijfstak met elkaar opstellen. In zo'n catalogus zijn de belangrijkste arbeidsrisico's in de betreffende bedrijfstak geïnventariseerd en is per risico de stand van de techniek opgenomen wat betreft de te nemen maatregelen om die risico's afdoende te beheersen. In de catalogus staan dus de verschillende methoden en oplossingen beschreven die werkgevers en werknemers samen hebben afgesproken om te voldoen aan de doelvoorschriften die zijn opgenomen in de Arbeidsomstandighedenwet. De afzonderlijke bedrijven kunnen gebruik maken van die kennis bij het maken van hun eigen risicoinventarisatie en het vaststellen van de te nemen maatregelen.

In de periode 2007-2009 zijn, met name in 2009, veel van deze catalogi tot stand gekomen en door de Arbeidsinspectie getoetst. De verwachting is dat Nederland rond 1 januari 2010 beschikt over zo'n 100 getoetste catalogi. Dit heeft voor 2010 gevolgen voor het toezicht.

Dit betekent dat de Arbeidsinspectie meer maatwerk kan leveren bij haar inzet in deze branches. Maatwerk per sector of branche, met ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. De Arbeidsinspectie geeft ruimte aan de sectoren die constructief, serieus en voortvarend bezig zijn met het verbeteren van hun arbeidsomstandigheden en zet stevig in op sectoren die nog flinke stappen moeten maken om de naleving van de Arbowet te verbeteren. Goedgekeurde arbocatalogi zijn ijkpunten voor de handhaving door de inspecteurs van de Arbeidsinspectie in de betreffende bedrijfstakken.

De inzet van de Arbeidsinspectie ten aanzien van het verbeteren van de naleving van de wetgeving is meer dan

Tabel 2.1 Indicatoren

	Realisatie 2008	Streven 2009	Streven 2010	Streven 2014
Naleving zorgplicht Arbowet				
• Percentage bedrijven	59	59	59	62
• Percentage werknemers	88	88	88	90
Percentage bedrijven dat bij hercontrole voldoet aan de Arbowet	98	> 95	> 95	> 95
Percentage werknemers dat onder de werking van een arbocatalogus valt	16,5	50	60	80

⁶ Uit monitoronderzoek blijkt dat het percentage naleving op de arbozorgbepaling hoger is naar mate het bedrijf groter is qua aantallen werknemers. Dat werkt door in het percentage werknemers dat 'arbozorg geniet' van het totale aantal werknemers in Nederland.

het afleggen van bedrijfsbezoeken en inzetten van handhavingsinstrumenten. De Arbeidsinspectie heeft een breder pallet van instrumenten ontwikkeld om de naleving van de Arbowet te bevorderen. Nalevingscommunicatie, voorlichting en overleg zullen worden ingezet, naast het uitvoeren van inspecties in bedrijven en instellingen. De specifieke maatwerk aanpak per sector, sectoraanpak genaamd, krijgt in 2010 een belangrijke nieuwe impuls. In 2009 is reeds geëxperimenteerd met deze aanpak en in 2010 zal deze aanpak uitgerold worden.

2.2.3 De sectoraanpak

De Arbeidsinspectie zet voluit in op het samen met bedrijven, sectororganisaties en werkgevers- en werknemersorganisaties op diverse manieren verbeteren van de naleving van de Arbeidsomstandighedenwet en de Arbeidstijdenwet en het verminderen van het aantal arbeidsongevallen, beroepsziekten en klachten.

Het totale werkterrein van de Arbeidsinspectie beslaat vrijwel alle organisaties, instellingen en bedrijven in Nederland waar arbeid wordt verricht. Het gaat daarbij om ongeveer 600.000 vestigingen van bedrijven en instellingen en in totaal circa 7,5 miljoen werkenden (werknemers en zelfstandig werkenden). Deze omvang van het werkveld vraagt een selectieve aanpak.

Op basis van ervaringen uit inspecties, ongevalsonderzoek, opvattingen van beleidsmakers en de sociale partners bepaalt de Arbeidsinspectie de prioriteiten en activiteiten. De Arbeidsinspectie heeft 18 sectoren geselecteerd waarvoor een specifieke sectoraanpak wordt ontwikkeld. Daarnaast zijn samen met de beleidsdirectie van het Ministerie van SZW – in het kader van de systematiek van ‘programmatisch handhaven’ – voor het arbeidsomstandigheden terrein kernbepalingen benoemd waar de handhaving zich primair op zal richten.

De aard en omvang van de inzet van de Arbeidsinspectie in deze sectoren wordt bepaald door een risicoanalyse gecombineerd met een analyse van de mate waarin sociale partners in sectoren zelf actief bezig zijn met het verbeteren van arbeidsomstandigheden en werkgevers van bedrijven laten zien serieus werk te maken van veilige en gezonde werkomstandigheden. Daarbij wordt gekeken naar de redenen om de wet (met name de hierboven genoemde kernbepalingen) niet na te leven. Deze redenen kunnen liggen in de gebrekkige kennis van de regelgeving of het niet bij machte zijn om aan de wet te voldoen door bijvoorbeeld een ontoereikende stand van de techniek. Maar er is ook een groep bedrijven die niet wil naleven, vaak vanwege economische motieven. Iedere reden vergt een ander soort interventie. Op grond van deze analyse worden gericht de interventies gekozen die de meeste invloed zullen hebben op het nalevingsniveau. De inzet van de Arbeidsinspectie zal in de eerste plaats bestaan uit toetsen op de naleving van de wetgeving op de werkvloer tijdens

bedrijfsbezoeken. Daarnaast worden ook instrumenten als communicatie en voorlichting ingezet. De interventies worden zodanig naar aard en in de tijd geprogrammeerd dat daardoor naar verwachting een maximale beïnvloeding van de naleving in een sector wordt bereikt. Zelfwerkzaamheid van sectoren en bijbehorende branches wordt door de Arbeidsinspectie actief gestimuleerd en waar mogelijk ondersteund. De inzet van de Arbeidsinspectie in een sector wordt vooraf met sociale partners besproken en aangekondigd.

2.2.4 Bedrijfsbezoeken: een onmisbaar instrument

De Arbeidsinspectie streeft naar een handhavingsdruk in de sectoren en bedrijven die past bij de aanwezige risico's en de mate van en bereidheid tot naleving.

Bedrijfsbezoeken zijn en blijven een onmisbaar instrument voor de inspecteurs van de Arbeidsinspectie. Waar de inspecteur tijdens een bedrijfsbezoek overtredingen constateert, treedt hij handhavend op.

Bedrijfsbezoeken binnen de sectoren worden zoveel mogelijk gericht op de bedrijven waar de wettelijke normen niet of niet afdoende worden nageleefd (de onderkant van de markt of de achterblijvers). Op die manier kan de toezichtslast worden vermeden voor bedrijven die de wet goed naleven.

In 2010 gaat de Arbeidsinspectie door met het invoeren en toepassen van systemen om 'goede en minder goede bedrijven' naar aanleiding van de bevindingen bij eerder inspecties te 'labelen'. Na afloop van het bezoek, of het nu is naar aanleiding van een melding of een inspectieproject, zal de inspecteur op basis van een ontwikkeld model, het Selectief Toezicht Arbeidsinspectie (STA)-model, het bedrijf classificeren met rood, oranje of groen. Daarbij bepaalt de kleur de kans op het wel of niet meenemen van deze bedrijven of instellingen bij vervolgininspectieprojecten. Zo zal een bedrijf dat 'groen' is, behoudens ongevalonderzoek, de eerstvolgende jaren geen inspecteur op bezoek krijgen voor het toetsen van de arbeidsomstandigheden, maar bedrijven met een 'rood label' kunnen al snel weer een inspecteur op bezoek krijgen. Dit model is ontwikkeld, toegepast en geëvalueerd in 2009. Op basis van die evaluatie is besloten dit model vanaf 2010 toe te passen bij alle bedrijfsbezoeken.

De selectieve benadering krijgt ook op een andere manier gestalte. Samen met de beleidsdirectie Gezondheid & Veiligheid op het Werk (G&VW) zullen in 2010 de bedrijven waar het risico op arbeidsongevallen het hoogst is worden geïdentificeerd. Deze bedrijven zullen worden uitgenodigd deel te nemen aan het G&VW "Actieplan Arbeidsveiligheid" dat tot doel heeft het aantal arbeidsongevallen structureel te verminderen. De Arbeidsinspectie zal hierin daar waar nodig haar handhavende rol spelen.

Bij de toepassing van de handhaving hebben inspecteurs bovendien – binnen afgesproken grenzen – ruimte om maatwerk te leveren, dat wil zeggen dat ze bij lichtere overtredingen rekening kunnen houden met het gegeven of deze overtredingen incidenteel of structureel van karakter zijn. Ook op deze wijze zal de toezichtslast voor bedrijven waar de zorg op voldoende niveau is verder afnemen en zal de tijd van de inspecteurs vooral gaan naar bedrijven die de wet overtreden.

2.2.5 Andere instrumenten binnen het interventiepallet

De inzet van communicatie en voorlichting vanuit de Arbeidsinspectie kan op verschillende manieren en op verschillende momenten bijdragen aan het arbobewustzijn en daarmee aan een betere naleving.

Een goed voorbeeld van nalevingscommunicatie zijn de arbobranchebrochures van de Arbeidsinspectie. Daarin worden de voornaamste risico's per branche en de normen die de wet stelt ten aanzien van de naleving, aangegeven. De regels op arbeidsomstandigheden gebied worden voor de bedrijven zo beter toegankelijk gemaakt en toegesneden op hetgeen feitelijk in de bedrijven speelt. De brochures worden voorafgaand aan inspectieprojecten aan alle bedrijven in een branche toegezonden. Er is dan bij de bedrijven tevens in beeld waar de Arbeidsinspectie bij bedrijfsbezoeken op zal letten.

Ook op andere manieren wordt aan verschillende doelgroepen voorlichting gegeven: via campagnes, conferenties of voorlichtingsavonden, publicaties in vakbladen en landelijke media. Zo mogelijk worden deze activiteiten in samenspraak met de sociale partners georganiseerd en hebben die daar ook een rol in.

2.2.6 Onderzoek naar arbeidsongevallen en klachten

Arbidsongevallen zijn vaak een aanwijzing dat er iets mis is gegaan in de aandacht voor de veiligheid en gezondheid van werknemers.

Het onderzoek naar meldingsplichtige arbeidsongevallen is vanwege het bewijs dat het ergens mis is gegaan, een belangrijke activiteit van de Arbeidsinspectie. Om die reden worden alle dodelijke en ernstig of blijvend letsel veroorzakende arbeidsongevallen en arbeidsongevallen die tot opname in een ziekenhuis leiden onderzocht.⁷ Naast het bestuursrechterlijke doel – dat wil zeggen onderzoek doen naar de naleving van de wetgeving en zonodig handhavend optreden – is dit onderzoek tevens een belangrijke kennisbron over achterliggende oorzaken van ongevallen.

⁷ Dit zijn ook de ongevallen, die verplicht moeten worden gemeld aan de Arbeidsinspectie.

Deze kennis wordt benut voor het selecteren van aandachtspunten en prioriteiten in de sectoraanpak en in de inspectieprojecten. In bijzondere gevallen worden uitkomsten van een onderzoek breed gecommuniceerd, bijvoorbeeld om andere bedrijven met eenzelfde risico op hetzelfde type ongeval te waarschuwen.

Ook het onderzoeken van klachten over (slechte) arbeidsomstandigheden, die door werknemers, vakbonden of medezeggenschapsorganen worden ingediend, is een belangrijke activiteit van de Arbeidsinspectie. Net als bij de ongevalsmeldingen kunnen er ernstige risico's en eventuele misstanden aan het licht komen. Werknemers moeten vaak een grote drempel nemen voordat zij de Arbeidsinspectie inschakelen. Om die reden wordt een melding serieus en met discretie onderzocht en worden klagers altijd van de resultaten van het onderzoek op de hoogte gebracht. Overigens wordt er onderscheid gemaakt tussen klachten (van werknemers of anderen die direct of indirect met onveilige of ongezonde situaties worden geconfronteerd) en zogenaamde tips (signalen van derden over mogelijke misstanden). Bij tips wordt aan de hand van de concreetheid van de melding en de ernst van de situatie gekeken of onderzoek of ingrijpen op korte termijn op zijn plaats is. Als niet in directe zin wordt opgetreden, wordt bekeken of de tip een dusdanige waarde heeft dat deze in een breder verband kan worden meegenomen, bijvoorbeeld in later te starten inspectieprojecten. Het aantal meldingen, klachten en tips heeft zo'n omvang dat de inspecteurs meer dan de helft van hun capaciteit inzetten voor onderzoek naar aanleiding hiervan.

2.2.7 Samenwerking met andere inspectiediensten

De Arbeidsinspectie stemt haar interventies nauw af met andere inspectiediensten voor een beter nalevingseffect en zo min mogelijk onnodige toezichtslast.

Met onnodige toezichtslast wordt bedoeld het inspecteren van bedrijven die de wet al goed naleven en indien de last die een bedrijf ondervindt van het toezicht als het de wet overtreedt, groter is dan nodig. Zoals eerder aangegeven worden de bedrijven waar de Arbeidsinspectie een bedrijfsbezoek brengt steeds beter geselecteerd. Daarbij worden ook signalen van andere toezichthouders gebruikt. Zo zet de Arbeidsinspectie in de sectoren bouw, hout, metaal en overige industrie in op het vergroten van de selectiviteit door actief samen te werken en gegevens uit te wisselen met gemeenten.

Vanaf 2010 zal de Arbeidsinspectie extra aandacht geven aan:

- afstemming van de activiteiten en selectie van adressen in overleg met andere rijksinspecties;
- het uitwisselen van signalen over misstanden met gemeentelijke toezichthouders;

- het doormelden van asbestverwijderingsmeldingen aan gemeenten die aangeven daar prijs op te stellen. Zij kunnen deze signalen gebruiken in hun toezicht op deze bedrijven rond de vergunningverlening.

Ook wordt de last van een bedrijfsbezoek zoveel mogelijk beperkt. Onder toezichtgestelde bedrijven kunnen in bepaalde gevallen een bezoek krijgen van één inspecteur die de naleving van meerdere wetten onderzoekt. Voorbeeld hiervan in 2010 is de taakoverdracht van toezicht op het Arbeidstijdenbesluit Vervoer naar de Inspectie van Verkeer en Waterstaat (IVW), voor wat betreft de eigen vervoerders. Daarmee komt het toezicht op dit besluit integraal te liggen bij de IVW.

De Voedsel- en Warenautoriteit (VWA) voert toezichthoudende taken op arbogebied in de Horeca uit voor de Arbeidsinspectie. Ook de arbomonitor wordt in deze sector door VWA-inspecteurs afgenomen. Daartegenover staat dat de Arbeidsinspectie aan de VWA doorgeeft in welke bedrijven in de Bouw en Industrie de regels ten aanzien van het roken worden overtreden.

Het Staattoezicht op de Mijnen (SodM) is voor het domein delfstofwinning (olie, gas, zout) de toezichthouder voor wetgeving van de Ministeries van Economische Zaken en van VROM en medetoezichthouder voor de Arbeidsomstandighedenwet, Arbeidstijdenwet, Kernenergiewet en Warenwet. De bedrijven in de delfstoffenwinning krijgen daardoor in de regel met slechts één rijksinspectie te maken. Voor de Strategie en Programma 2007 - 2011 van het SodM wordt verwezen naar www.sodm.nl.

De Arbeidsinspectie heeft daarnaast een aantal taken op het gebied van het sectoroverstijgende markttoezicht. Het betreft machines, apparaten en andere arbeidsmiddelen voor professioneel gebruik en die soms ook voor de consumentenmarkt beschikbaar zijn.

Met de Voedsel- en Warenautoriteit wordt gewerkt aan verbetering van de samenwerking in het toezicht op dit terrein. De Arbeidsinspectie richt zich daarbij voornamelijk op de professionele markt van gebruikers en de Voedsel- en Warenautoriteit op de consumentenmarkt en de producten in de handelsfase.

Het toezicht op de naleving van de Warenwet betreffende professionele arbeidsmiddelen bestaat uit vier elementen:

- 1 ongevalsonderzoek: indien tijdens het onderzoek blijkt dat een ongeval in hoofdzaak het gevolg is van de constructie of materiaalgebruik van een arbeidsmiddel, dan wordt een Warenwetonderzoek gestart. Dit heeft de afgelopen jaren tot een aantal grote zaken geleid, waarbij de fabrikant/importeur is aangesproken en ook op Europees niveau actie is ondernomen.
- 2 op verzoek van Europese partners nader onderzoek uitvoeren bij Nederlandse fabrikanten.

- 3 afhandelen van klachten van derden
(veelal concurrerende fabrikanten of importeurs).
- 4 uitvoeren van één of meer actieve inspectieprojecten.

Deze aanpak zal in 2010 worden gecontinueerd en geïntensiveerd. In het bijzonder waar het het ongevalsonderzoek betreft zal in specifieke gevallen vaker – startend vanuit de optiek van de Arbowet – worden doorgezocht naar mogelijke voor de veiligheid van werknemers relevante overtredingen van de Warenwet.

2.3 Informatiebronnen

De effectiviteit van de aanpak van de Arbeidsinspectie wordt voor een belangrijk deel beïnvloed door de kwaliteit van de gegevens over de arbeidsomstandigheden in Nederland.

De analyses van de Arbeidsinspectie zijn gestoeld op diverse vormen van informatie. Deze risicoanalyses worden uitgevoerd om de werkzaamheden zoveel mogelijk te kunnen richten op sectoren en bedrijven waar zich de grootste arbeidsrisico's voordoen. Voor het opsporen van de risico's wordt onder andere gebruik gemaakt van het Arbeidsinspectie Risicomodel Arbeidsomstandigheden (AIRA) en de systematiek van Programmatisch Handhaven.

De belangrijkste bron van informatie wordt gevormd door het grote monitoronderzoek onder de naam 'Arbo in bedrijf'. Dit is een jaarlijks onderzoek dat de Arbeidsinspectie uitvoert in een representatieve steekproef van bedrijven in alle sectoren in Nederland. In circa 2700 bedrijven en instellingen wordt een onderzoek uitgevoerd, waarbij gekeken wordt naar een groot aantal thema's op het gebied van de arbeidsomstandigheden. Ook de wijze waarop deze ondernemingen arbeidsomstandighedenbeleid voeren en de maatregelen die zijn genomen, zijn daarbij aan de orde. De resultaten van deze monitor geven een statistisch verantwoord beeld van de stand van de arbeidsomstandigheden op de bekeken thema's en onderwerpen in de bezochte sectoren. Ook in 2010 zal de monitor 'Arbo in bedrijf' uitgevoerd worden. In 2009 is de opzet van de monitor verbeterd. Daardoor kunnen zodra de resultaten van de monitor 'Arbo in bedrijf' bekend zijn (medio 2011) de eerste trendanalyses gemaakt worden over de nalevingsniveaus in de verschillende sectoren. De uitkomsten vormen de basis voor het bepalen van de na te streven verhoging van de nalevingsniveaus voor de komende jaren.

Daarnaast wordt jaarlijks een rapportage opgesteld over uitgevoerde en afgeronde onderzoeken van ernstige en

dodelijke ongevallen en de trends die daarin zijn waar te nemen. Vanaf 2010 zal hierin ook meer dan voorheen aandacht worden besteed aan trendanalyses door vergelijking met de rapportages in voorgaande jaren. Ook wordt informatie verzameld tijdens inspectiebezoeken en worden er met enige regelmaat klantentevredenheidsonderzoeken uitgevoerd. Al deze informatie wordt gebruikt om een scherp en actueel inzicht te verkrijgen in de stand van de arbeidsomstandigheden, de naleving en hoe de bedrijven de inspecties en het toezicht van de Arbeidsinspectie ervaren.

Belangrijke bronnen voor de Arbeidsinspectie om inzicht in het arboveld te krijgen zijn ook de jaarlijkse 'Arbobalans' van het Ministerie, de rapportage Nederlandse Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) en de tweejaarlijkse Werkgevers Enquête Arbeidsomstandigheden (WEA). Deze enquêtes worden mede uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van SZW.

In 2009 is een belangrijke stap gemaakt in de strategische informatievoorziening door het koppelen en beter benutten van bronbestanden van diverse onderzoeken. Dit leidt in 2010 tot een datawarehouse waardoor inzichten uit deze onderzoeken vertaald kunnen worden naar een meer selectieve en risicogerichte aanpak in de prioritaire sectoren.

Steeds nadrukkelijker wordt aandacht besteed aan de effecten van het toezicht. De Arbeidsinspectie voert met enige regelmaat onderzoeken uit waarin dit wordt onderzocht. Er is al veel bekend over het directe effect van inspecties. Er is echter behoefte aan meer en verdergaande informatie over de effectiviteit van de gehele inzet, inclusief handavingscommunicatie en de effectiviteit op een wat langere termijn. Hiertoe wordt in 2010 verder gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe methoden om de effecten van deze inzet in beeld te brengen. Er wordt daarbij nadrukkelijk aansluiting gezocht bij de ambities en pilots die de Inspectieraad wil gaan uitvoeren. De Inspectieraad heeft een werkgroep in het leven geroepen die de ontwikkeling en toepassing van effectmeting in het toezicht wil stimuleren en ondersteunen.

2.4 Prioriteiten en activiteiten in 2010

In deze paragraaf van het Jaarplan 2010 worden de doelen en activiteiten gepresenteerd die de Arbeidsinspectie in 2010 op het terrein van de arbeidsomstandigheden en werk- en rusttijden nastreeft.

Er zijn drie centrale thema's gekozen waaraan in 2010 breed; in meerdere sectoren en over de sectoren heen, aandacht zal worden besteed. Daarnaast wordt in deze paragraaf ingegaan op de activiteiten die de Arbeidsinspectie uitvoert in de 18 prioritaire sectoren met de sectoraanpak, zoals die in het hoofdstuk hiervoor is beschreven. Daarnaast wordt ingegaan op enkele overige thema's, die een afzonderlijke aanpak vragen.

Drie centrale thema's in 2010

De Arbeidsinspectie gaat in 2010 de volgende drie thema's extra en specifieke aandacht geven in een aantal sectoren waar deze thema's spelen:

- 1 Verminderen en voorkomen van ongevallen (valgevaar en machines).
- 2 Beter omgaan met gevaarlijke stoffen (voorkomen van beroepsziekten).
- 3 Aanpakken van agressie en geweld tegen werknemers met publieke taken.

2.4.1 Centrale thema's in de aanpak in 2010

De Arbeidsinspectie besteedt in 2010 extra aandacht aan het verminderen en voorkomen van arbeidsongevallen, sluit aan bij de Europese arbeidsomstandighedenstrategie op het gebied van gevaarlijke stoffen en helpt agressie en geweld tegen medewerkers in publieke functies aan te pakken.

Centraal thema 1: Verminderen en voorkomen van ongevallen

In 2010 wordt over een breed front extra aandacht besteed aan het verminderen en voorkomen van de oorzaken van (ernstige) arbeidsongevallen. In het Europese Lissabonakkoord is de ambitie neergelegd om arbeidsongevallen in heel Europa in de periode tussen 2007 en 2012 met 25 % te verminderen. Daarvoor is door het Ministerie van SZW het beleidsprogramma Arbeidsveiligheid vastgesteld dat als doel heeft de cultuurgebonden aspecten van risico's op ongevallen aan te pakken. Door middel van onder andere diverse vormen van doelgroepgerichte voorlichting zal op cultuurverandering worden ingespeeld. De Arbeidsinspectie sluit waar mogelijk aan bij dit programma.

Verder zal de Arbeidsinspectie in sectoren waar veel arbeidsongevallen voorkomen, zoals bijvoorbeeld in de Bouw, Landbouw, Voeding- en genotmiddelenindustrie, de Havens, de Metaalsector en de Afvalsector, specifieke aandacht besteden aan valgevaar en machineveiligheid; de arbeidsrisico's die het leiden tot het grootste aantal arbeidsongevallen.

Verder zal extra inspectieaandacht worden besteed aan die bedrijven in Nederland die het hoogste aantal ongevallen op hun conto hebben staan. In enkele andere EU-landen zijn met die aanpak goede ervaringen opgedaan. Daarnaast wordt

er specifieke aandacht besteed aan de situatie van buitenlandse werknemers die vanwege een taalbarrière extra kans lopen op een arbeidsongeval. Dat zal vooral gebeuren in de sectoren en branches met veel buitenlandse werknemers.

Centraal thema 2: Omgaan met gevaarlijke stoffen

De gezamenlijke Europese Arbeidsinspecties hebben afgesproken dat zij in 2010 extra aandacht zullen geven aan het omgaan met gevaarlijke stoffen. Deze acties, zowel in de vorm van voorlichting als inspecties, zullen in het bijzonder zijn gericht op kleine en middelgrote bedrijven en instellingen (MKB) in onder andere de Afvalsector, de Bouwmaterialensector, de Aardolie, Chemie, Kunststoffen en Rubbersector en op Bouwlocaties. Net als bij het voorkomen van ongevallen gaat het bij het omgaan met gevaarlijke stoffen om het vergroten van het bewustzijn dat het omgaan met deze stoffen risico's met zich meebrengt en het toepassen van bronbeleid: het – indien mogelijk – vervangen van schadelijke stoffen door onschadelijke of minder schadelijke stoffen.

Centraal thema 3: Agressie en geweld tegen werknemers met publieke taken

Het derde thema is de aanpak van agressie en geweld tegen onder andere werknemers in publieke functies die in direct contact staan met klanten en het publiek. Agressie en geweld zijn een groot maatschappelijk probleem dat zich ook manifesteert op de werkvloer. De Arbeidsinspectie zal in samenhang met de acties van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK, programma Veilige Publieke Taak) een bijdrage leveren aan het verminderen en beheersen van dit maatschappelijk verschijnsel zodat werknemers daar beter tegen worden beschermd. De Arbeidsinspectie zal in 2010 bedrijfsbezoeken uitvoeren in onder andere de keten van werk en inkomen (centra voor werk en inkomen, sociale diensten), bij de hulpverleners in de zorg, chauffeurs in het openbaar vervoer, brandweer en bij verkeersregelaars.

Overig aandachtspunt: de rol van opdrachtgevers

Naast deze centrale thema's wordt binnen verschillende sectoren specifiek aandacht besteed aan architecten en opdrachtgevers, omdat zij medebepalend zijn voor de arbeidsomstandigheden van werknemers in de bouw en werknemers die gebouwen onderhouden. Ook de toename van het aantal ZZP-ers in diverse sectoren vereist aandacht. Ook voor hen geldt de Arbeidsomstandighedenwet, ook al zijn de verplichtingen voor hen beperkt tot de ernstige risico's.

2.4.2 Prioritaire sectoren in 2010

Vanuit de analyses zijn de volgende sectoren geprioriteerd voor de sectoraanpak. Daarbij worden de belangrijkste doelen en activiteiten genoemd die in 2010 het werkprogramma van de Arbeidsinspectie vormen.

Tabel 2.2 Prioritaire sectoren en activiteiten

Sector	Doel	Activiteiten Arbeidsinspectie
Gezondheidszorg	<ul style="list-style-type: none"> • Bevorderen van risicobesef, deskundigheid en zelfwerkzaamheid, in de verschillende subsectoren van zorg en welzijn. • De prioritaire risico's zijn: <ul style="list-style-type: none"> • arbeidstijden; • agressie en geweld; • biologische agentia. 	<p>Bedrijfsbezoeken van inspecteurs, overleg, voorlichting en aanpak in de frontoffices worden gericht op de belangrijkste risico's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • arbeidstijden: registratie, maximale arbeidstijd en minimale rusttijd, bijzondere diensten, bijbanen en evaluatie arbeidstijden • agressie en geweld tegen hulpverleners in thuisituaties en bij onvoorziene situaties in zorg en welzijn • biologische agentia in zorg en welzijn waar blootstelling voor kan komen <p>Doelgroepen voor inspectie van de arbeidstijden zijn de arts-assistenten, ambulancepersoneel en andere werknemers in bepaalde subsectoren waar wordt gewerkt in bijzondere diensten. Bij agressie en geweld en biologische agentia ligt vooralsnog de focus op: asielzoekerscentra, verslavingszorg, crisisdiensten, thuiszorg, ziekenhuizen, ambulancediensten, laboratoria/bloedbanken, verloskundigen, huisartsen en huisartsenposten, tandheelkundige zorg en jeugdzorg</p>
Bouw	<ul style="list-style-type: none"> • Verbetering van de rol van de opdrachtgever in de ontwerpfase en het V&G-plan. • Terugdringen van ongevallen. • Verminderen stofproblematiek. • Stimuleren van het invoeren van machinale bestrating. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht genereren rond opdrachtgeverschap en systeemaanpak bij onder andere woningbouwcorporaties, gemeenten en infrastructurele werken. • Terugdringen veelovertreders in de bouw. • Doorlopend steekproefsgewijs toezicht op bouwlocaties. • Inspectieproject Betonbekisting. • Inspectieproject Bestrating.
Vervoer	<ul style="list-style-type: none"> • Verminderen ongevallen/ aanrijdgevaar bij laad-, los- en overslagactiviteiten • Bevorderen stand van de techniek fysieke belasting in de havens (sjorren van containers). • Verminderen van risico's bij het openen en betreden van containers met gas. • Verbeteren arbobewustzijn in de interne logistiek. • Verminderen agressie en geweld in het openbaar vervoer en tegen verkeersregelaars. 	<ul style="list-style-type: none"> • Havens: <ul style="list-style-type: none"> • inspecties op basis van signalen Douane; • inspecties aanrijdgevaar; • stimuleren implementatie stand van de techniek maatregelen fysieke belasting. • Zeevaart: inspecties op zeeschepen door IVW. • Binnenvaart: voorlichtingsacties over: <ul style="list-style-type: none"> • reddingsvestenactie in andere EU-landen; • stagiairs in de binnenvaart; • beroepsopleidingen binnenvaart. • Gegaste containers: deelname aan actie Tegengas; een samenwerkingsproject van vier inspectiediensten om minstens 1000 controles uit te voeren in en rond containers met gas. Controles bij de eindontvangers. • Vervoer over de weg: inspecties agressie en geweld bij verkeersregelaars en chauffeurs in het openbaar vervoer. • Luchtvaart: inspecties bij vliegtuigonderhoudsbedrijven. • Diensten voor het vervoer: inspecties naar veilig werken met heftrucks in magazijnen en voorkomen van aanrijdgevaar.
Metaal	<ul style="list-style-type: none"> • Vermindering van risico's op het gebied van machineveiligheid en gevaarlijke stoffen zoals lasrook. • Terugdringen ongevallen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inspecties gericht op machineveiligheid en gevaarlijke stoffen (lasrook) bij diverse subsectoren. Specifieke aandacht voor de slechte bedrijven. • Verkenningen bij technische diensten in andere sectoren (bijv. ziekenhuizen).

Sector	Doel	Activiteiten Arbeidsinspectie
Schoonmaak	<ul style="list-style-type: none"> • Verhogen van de aandacht voor de rol van de opdrachtgever. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nadere analyse van risico's, nalevingsniveau en doelgroepen in de sector schoonmaak.
Openbaar bestuur	<ul style="list-style-type: none"> • Vermindering van risico's op het gebied van: <ul style="list-style-type: none"> • agressie en geweld; • werkdruk. • Aandacht voor fysieke belasting en de inrichting van de arbeidsplaats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brandweer: <ul style="list-style-type: none"> • inspectieproject, speciale aandacht voor 'warme' RIE, agressie en geweld en duikarbeid; • opstellen branchebrochure; • aandacht vragen voor de communicatie/regie tijdens een incident. • Keten werk en inkomen: <ul style="list-style-type: none"> • inspecties naar agressie en geweld bij sociale diensten en uitkeringsinstellingen; • voorlichting over aanpak werkdruk; • justitiële inrichtingen: inspecties gericht op brandveiligheid.
Sociale werkvoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • Vermindering van risico's op het gebied van: <ul style="list-style-type: none"> • machineveiligheid; • fysieke belasting; • gevaarlijke stoffen; • agressie en geweld; • geluid. • Arbo-bewustwording van gemeenten als opdrachtgever van SW-bedrijven vergroten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling arbo-benchmark van sociale werkplaatsen.
Detailhandel	<ul style="list-style-type: none"> • Inzicht vergroten in de problematiek rondom: fysieke belasting, psychosociale arbeidsbelasting, agressie en geweld en bedrijfshulpverlening. 	<ul style="list-style-type: none"> • Risicoanalyse van de problematiek in de sector. • Verkenning van o.a. bedrijfshulpverlening en fysieke belasting in magazijnen. • Stimuleren van de totstandkoming van een arbocatalogus.
Voeding- en genotmiddelen-industrie	<ul style="list-style-type: none"> • Terugdringen ongevallen. • Vermindering risico's op het gebied van machineveiligheid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vissector: <ul style="list-style-type: none"> • Inspecties bij enkele subsectoren gericht op machineveiligheid. • Vlees- en vleeswarenssector en meelsector: <ul style="list-style-type: none"> • samenwerking met de sociale partners; • stimuleren gebruik arbocatalogi.
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Verhogen risicobewustzijn ten aanzien van gevaarlijke stoffen • Vermindering risico's op het gebied van fysieke belasting, machineveiligheid en psychosociale arbeidsbelasting. • Stimuleren aandacht voor arbo in onderwijsprogramma's. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inspecties naar inleenkrachten en stagiairs. • Voorlichting over psychosociale arbeidsbelasting. • Inspecties in praktijklokalen.
Hout- en meubel-Industrie	<ul style="list-style-type: none"> • Terugdringen ongevallen. • Verminderen risico's houtstof en specifieke aandacht voor de slechte bedrijven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hout- en meubelindustrie: <ul style="list-style-type: none"> • inspecties bij de achterblijvende bedrijven m.b.t. machineveiligheid, kankerverwekkend houtstof en explosiegevaar. • Houtvezelbedrijven: <ul style="list-style-type: none"> • inspecties naar kankerverwekkend houtstof en explosiegevaar; • voorlichtingsactiviteiten.

Sector	Doel	Activiteiten Arbeidsinspectie
Horeca en Recreatie	<ul style="list-style-type: none"> • Verbetering zelfwerkzaamheid in recreatiesector. • Verminderen ongevallen. • Verminderen van fysieke belasting en werkstress in de horeca. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dierentuinen: <ul style="list-style-type: none"> • deelname aan VWA-inspectieteam voor enkele verkennende inspecties; • ondersteunen van dierentuinen bij de ontwikkeling van horizontaal toezicht; • bowlingbanen: verkenning uitvoeren naar onderhoudswerk, naar aanleiding van dodelijke ongevallen in Engeland. • Horeca: <ul style="list-style-type: none"> • inspecties door VWA naar vakantiewerkers en bijbaners; • hercontroles door VWA in discotheken; • voorlichting over voorkomen fysieke belasting in combinatie met werkstress.
Afval- en milieudienstverlening	<ul style="list-style-type: none"> • Vermindering blootstelling dieselmotoremissie (DME). • Verhogen arbobewustzijn in het algemeen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inspecties DME bij achterblijvende bedrijven. • Voorlichten over risico's van dieselmotoremissie. • In deelsector Afvalrecycling (breken en sorteren van puin) inspecties op algemene veiligheid en gevaarlijke stoffen. • Overleg met de sector over veiligheid en gevaarlijke stoffen. • Stimuleren trainingen arbo.
Aardolie, Chemie, kunststof en Rubber (ACKR)	<ul style="list-style-type: none"> • Naleving van "arbo" bij BRZO-bedrijven op een hoger niveau brengen • Vasthouden van de aandacht van bedrijven t.a.v. blootstelling gevaarlijke stoffen 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorloop inspecties in de kunststof- en rubbersector vanuit 2009. • Gezamenlijke arbosysteeminspecties met Arbeidsinspectie directie Major Hazard Control. • Langdurige begeleiding/handhaving van ca. 25 bedrijven gericht op alle stappen in de aanpak van gevaarlijke stoffen. • Inspecties nanotechnologie in de verf-, inkt- en tonerindustrie.
Agrarische sectoren	<ul style="list-style-type: none"> • Terugbrengen aantal ongevallen in de glastuinbouw en bij loonbedrijven. • Vermindering risico's op het gebied van machineveiligheid. • Verbeteren positie van jeugdigen en bijbaners. 	<ul style="list-style-type: none"> • Loonbedrijven: inspecties op het land rond het omgaan met machines. • Inspecties jeugdigen en bijbaners in de glastuinbouw.
Mobiliteits-Sector	<ul style="list-style-type: none"> • Verbetering van arbeidsomstandigheden bij garages en autoschadeherstelbedrijven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen branchebrochure banden- en wielenbranche.
Papier-, karton- en grafische verwerking	<ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren van de machineveiligheid, stimuleren tot aanpassingen van machines conform stand van de techniek. • Vermindering van ongevallen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grafimedia: inspecties machineveiligheid en oplosmiddelen, waarbij tevens een pilot effectmeting wordt uitgevoerd. • Papier & Karton: <ul style="list-style-type: none"> • stimuleren horizontaal toezicht⁸; • doorloop van inspecties 2009; machineveiligheid.
Bouwmaterialen en Betonproducten	<ul style="list-style-type: none"> • Vermindering risico's op het gebied van machineveiligheid en fysieke belasting in de Keramiek en de Natuursteen. • Vergroten bekendheid arbocatalogi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van inspectieresultaten 2009 de sector aanspreken op bestaande 'slechte' praktijken • Selectieve inspecties op gevaarlijke stoffen (kwarts en DME) en geluid in de Beton.

⁸ Onder horizontaal toezicht wordt de situatie verstaan waarbij binnen een sector of branche eigen vormen van toezicht of controle op de bedrijfsvoering of kwaliteit van de bedrijven plaatsvindt.

Overige onderwerpen in 2010 (meerjarig toezicht)

Naast de aandacht voor sectoren is het noodzakelijk dat de Arbeidsinspectie op een aantal specifieke onderwerpen en risicogroepen meerjarig toezicht uitvoert.

Het gaat daarbij om de volgende onderwerpen:

Duikarbeid

Duikarbeid is arbeid die per definitie gevaarlijk is.

De omstandigheden waaronder duikarbeid wordt verricht (in vaak troebel water met slecht zicht, onder koude omstandigheden en onder overdruk), maken het werk zo

Tabel 2.3 Overige onderwerpen

Onderwerp	Sectoren/branches	Activiteiten
Toezicht Kernenergiewet	Diverse sectoren met accent op de Gezondheidszorg en de Industrie.	Opzetten en uitvoeren inspectieprogramma.
Veiligheid Arbeidsmiddelen/ Markttoezicht	Diverse sectoren en branches.	Handhaven op keuringsregime van stoomketels ter vermindering van ontploffingsgevaar.
Asbestverwijdering	Bouwsector (Sloopbedrijven).	Driesporen aanpak: <ul style="list-style-type: none"> • steekproefsgewijs inspecteren van meldingen; • toezicht in ketenprojecten met andere toezichthouders; • strafrechtelijke aanpak van illegaliteit in interventieteams (onder leiding van het Openbaar Ministerie).
Kinderen en Jeugdigen	Diverse sectoren.	Vakantiewerkproject Kinderen en Jeugdigen.

De bevindingen van de Arbeidsinspectie over resultaten van haar activiteiten in de afzonderlijke (sub)sectoren worden gepubliceerd. Daarmee wordt niet alleen verantwoording afgelegd aan de samenleving, maar worden ook de sociale partners gestimuleerd om – daar waar het nodig is – de eigen verantwoordelijkheid te nemen.

In de afgelopen jaren werd per inspectieproject gerapporteerd. In 2010 zal er naar gestreefd worden per sector een rapportage op te stellen waarbij de inzichten uit de verschillende inspectieprojecten in die sector gecombineerd worden met de inzichten uit ongevallenonderzoek, de monitor 'Arbo in bedrijf' en de inzet van andere instrumenten zoals nalevingscommunicatie.

2.4.3 Meldingen en verzoeken

Op een aantal thema's van het werkterrein zijn er activiteiten die de Arbeidsinspectie uitvoert op basis van meldingen en verzoeken. Een aantal daarvan vloeien voort uit wettelijke verplichtingen. Hieronder een opsomming van de meldingen en verzoeken die in 2010 binnenkomen:

Asbest

Verwijderen van asbesthoudend materiaal dient te worden gemeld. Met het Openbaar Ministerie zijn afspraken gemaakt om bedrijven die stelselmatig de voorschriften overtreden, samen met de andere inspecties strafrechtelijk aan te pakken. De Arbeidsinspectie houdt toezicht op Certificatieinstellingen zodat asbestverwijderaars/certificaathouders worden aangepakt, wanneer deze niet volgens de eisen van het certificaat de werkzaamheden uitvoeren.

gevaarlijk. Recente dodelijke ongevallen onderstrepen dat gevaar. In 2010 zal vooral aandacht gericht zijn op duikarbeid door de Brandweerdikers.

Biologische agentia

Het werken met biologische agentia van de categorieën 2, 3 en 4 (agentia die mensen ziek kunnen maken) in diagnostische laboratoria en onderzoeksinstellingen dient vooraf aan de Arbeidsinspectie te worden gemeld.

Ontheffingen Arbeidstijdenwet

Voor verschillende onderdelen van de Arbeidstijdenwet zijn (om bepaalde redenen en binnen bepaalde grenzen) ontheffingen mogelijk van verboden en verplichtingen, zoals het verbod op kinderarbeid en permanente nachtarbeid.

Ontheffingsregeling vluchtige organische stoffen

De ontheffingsregeling voorziet in vrijstelling van deze vervangingsplicht voor bijzondere situaties. Daarvoor moet per geval een ontheffing worden aangevraagd bij de Arbeidsinspectie.

Liften

Aangewezen keuringsinstellingen zien bij keuringen toe op de staat van onderhoud en de veiligheid van liften. Rond het toezicht op liften spelen twee zaken voor de Arbeidsinspectie:

- er kunnen ontheffingen worden aangevraagd van specifieke eisen;
- de Arbeidsinspectie kan op verzoek onveilige liften stilleggen.

Kraanmachinisten

Buitenlandse kraanmachinisten die in Nederland komen werken dienen zich te wenden tot een aangewezen keuringsinstelling. Deze beoordeelt de deskundigheid en geeft een deskundigheidsbewijs af. De Arbeidsinspectie beoordeelt de kennis van de Nederlandse taal en betreft deze beoordeling bij het afgegeven bewijs van deskundigheid en geeft – indien alles in orde is – een ontheffing. De ontheffingsregeling draagt bij aan het voorkomen van hinder van het vrije dienstenverkeer in Europa in een situatie waarin nog geen wederzijdse erkenning van opleidingen tot stand is gebracht en functiespecifieke taaleisen wenselijk worden geacht. Verplichte meldingen (ook van ernstige ongevallen en klachten) kunnen vanaf medio 2009 elektronisch via het Internetloket van de Arbeidsinspectie worden gedaan. In 2010 wordt via een ‘Stofkamactie’ verder nagegaan of meldingen verder kunnen worden verminderd en/of vereenvoudigd, om de administratieve last voor bedrijven terug te dringen.

2.4.4 Toezicht op Certificerende- en keuringsinstellingen (cki's) in het arbowerkveld

Bij het uitoefenen van hun beroep kunnen werknemers grote risico's voor hun veiligheid of gezondheid lopen. Om risico's te beperken, maakt het Ministerie van SZW voor een aantal risicovolle werkzaamheden en beroepen gebruik van wettelijk verplichte certificering.

De keuring en certificering wordt uitgevoerd door organisaties die door de minister worden aangewezen. In totaal zijn er 29 cki's aangewezen voor 22 verschillende werkvelden, zoals asbestverwijdering, drukapparatuur, duikers en hijskranen. Cki's zijn commerciële organisaties met een publieke taak die met elkaar concurreren om opdrachten voor keuring en certificering.

Mogelijk zal een nieuwe eenheid binnen de Arbeidsinspectie vanaf 2010 op systeemniveau/stelselniveau toezicht houden op het functioneren van deze cki's, door steekproefsgewijs, selectief en risicogericht onderzoeken in te stellen op grond van signalen van misstanden over het functioneren van cki's. Op basis van de onderzoeksresultaten kan de minister corrigerende maatregelen nemen, zoals het intrekken van de aanwijzing als cki. Het certificeringstelsel is aangescherpt. De aanpassingen zullen naar verwachting in 2012 volledig geïmplementeerd zijn.

De belangrijkste wijzigingen in het nieuwe certificeringstelsel zijn:

- de beheerstichtingen zijn verantwoordelijk voor de werkveldspecifieke uitwerkingen en leveren die voor vaststelling door de minister aan SZW aan;
- het Ministerie van SZW beoordeelt de schema's inhoudelijk en vraagt de Raad voor Accreditatie (RvA) om een toetsbaarheidscontrole. Uit beiden kunnen aanpassingen volgen;
- voor aanwijzing vraagt de certificerende en keuringsinstelling (cki) zelf een beoordeling bij de RvA aan. Een positieve beoordeling is voorwaarde voor aanwijzing. De aanwijzing is in principe voor bepaalde tijd;
- na aanwijzing door de Minister voert de RvA periodieke controlebeoordelingen uit. Beoordeeld wordt alleen op basis van de door de Minister vastgestelde schema's en geldende wettelijke voorschriften;
- De IWI en volgens voornemens in 2010 de Arbeidsinspectie houdt risicogericht en steekproefsgewijs toezicht voor de Minister. Er wordt getoetst op basis van de vastgestelde schema's.

In onderstaande tabel staan de in 2010 geplande activiteiten voor het toezicht op de cki's.

Tabel 2.4 Toezicht op cki's

Onderwerp	Doel
Verbeteren kwaliteit drukapparatuur	Dit onderzoek is een aanvulling op het onderzoek van de Arbeidsinspectie op drukapparatuur in bedrijven.
Invloed pluscontracten op liftkeuringen	De firma's bieden lifteigenaren een onderhoudscontract aan dat uitgebreid is met de periodieke keuring van de lift voor verplichte certificatie. Omdat het vaak om een substantieel werkpakket van de cki gaat, is de vraag of deze financiële afhankelijkheid invloed heeft op de kwaliteit van keuringen.
Handelswijze cki's na sancties Arbeidsinspectie	Het protocol informatie-uitwisseling Arbeidsinspectie-cki's is begin 2009 in werking getreden.
Certificatie van hijskraanmachinisten	Risicogericht onderzoek naar aanleiding van signalen uit de branche. Loopt vooruit op het onderzoek naar de hijskraankeuringen.

2 Reguliere activiteiten

Onderwerp	Doel
Aanwijzingsonderzoek	De IWI en - vervolgens voornemen in 2010 - de Arbeidsinspectie voert aanwijzingsonderzoek voor de minister uit. Binnen enkele jaren zal deze taak vervallen en worden overgenomen door de Raad voor Accreditatie.
Beoordeling verantwoordingsinformatie cki's	Cki's zijn verplicht zich jaarlijks over hun activiteiten te verantwoorden. De IWI en mogelijk later in 2010 de Arbeidsinspectie beoordeelt deze verantwoordingen.

3 Toegezegde activiteiten in 2010

Onderwerp	Doel
Hijskraankeuringen	Dit onderzoek is een herhalingsonderzoek naar de kwaliteit van de keuringen van cki's die hijskranen keuren en certificeren.
Verplichte evaluatie van de Warenwet- en Arbowetbepalingen inzake de aangewezen instellingen	De IWI en of mogelijk later de Arbeidsinspectie gaan samen met VWA de evaluatie uitvoeren.

4. Risicogerichte onderzoeken

Onderwerp	Doel
Duikcertificatie Nbbe	De minister van SZW heeft een taak in handhaving en toezicht op het Nbbe als cki voor duikcertificaten. Er is een aantal incidenten geweest met dodelijke afloop voor brandweerdikers.
Certificatie arbodiensten	Uit nu lopend onderzoek blijkt dat cki's onvoldoende op privacy-aspecten bij arbodiensten toetsen. Naar verwachting zal dit tot een breder vervolgonderzoek leiden in 2010.

5. Steekproefsgewijs toezicht

Onderwerp	Doel
Ontwikkeling steekproefsgewijs toezicht	Bij de geleidelijke invoering van het nieuwe certificatiestelsel in 2010 is een verhoogde monitoring van de cki's in de overgangsfase noodzakelijk. Ook zal het steekproefsgewijze toezicht handen en voeten moeten krijgen.

2.5 Bereik van de activiteiten

Zoals eerder gezegd: de Arbeidsinspectie heeft als doel de naleving van de arbeidsbeschermende wetten te bevorderen. Naleving brengt het achterliggende maatschappelijke doel van gezond en veilig werk dichterbij: zonder ongevallen, uitval door verzuim en beroepsziekten en verhoging van de arbeidsproductiviteit. Vanuit dat gegeven is het van belang dat interventies van de Arbeidsinspectie (in welke vorm dan ook) een zo groot mogelijk bereik hebben. Dit wordt uitgedrukt in het aantal bedrijven waar de boodschap binnenkomt en wordt begrepen en in het aantal werknemers dat daarbij kan profiteren van een goed arbeidsomstandighedenbeleid.

Per instrument is het bereik verschillend. Zo kan door het verzenden van een branchebrochure van de Arbeidsinspectie ieder bedrijf in die sector kennisnemen van de risico's en de te nemen maatregelen. Het potentiële bereik van deze instrumenten is daarmee groot. Dergelijke instrumenten hebben vooral effect bij bedrijven die al een

positieve houding hebben ten opzichte van een goede zorg voor de arbeidsomstandigheden van hun werknemers en hebben daarmee invloed op de spontane naleving; het nalevingsniveau zonder bedrijfsbezoek door een inspecteur. Ook kunnen deze activiteiten bijdragen aan een betere bewustwording van de noodzaak om meer aandacht te geven aan het verbeteren van de arbeidsomstandigheden in het eigen bedrijf.

Met de bedrijfsbezoeken kan slechts een beperkt deel van het totale aantal bedrijven onderzocht worden, maar de impact op het nalevingsniveau kan veel groter zijn dan met nalevingscommunicatie bereikt kan worden. Het aantal bedrijfsbezoeken dat per bedrijf uitgevoerd moet worden door een inspecteur is verschillend. Bij een bedrijf of instelling waar de productie op de vestiging plaats vindt kan één bezoek voldoende zijn voor het onderzoek indien geen overtredingen worden geconstateerd, terwijl bij bedrijven waar de productie buiten de vestiging plaats vindt, zoals glazenwassers en aannemers, worden per bedrijf meerdere

locaties bezocht. Bij een ongevalsonderzoek zijn gemiddeld vier bedrijfsbezoeken nodig om het onderzoek goed af te ronden en waar nodig, handhavend op te treden. Het aantal bedrijfsbezoeken is daardoor hoger dan het aantal te onderzoeken bedrijven.

Aandacht voor het verbeteren van de arbeidsomstandigheden blijft, ondanks een gunstig beeld ten opzichte van andere EU-landen, nog steeds hard nodig

Met bedrijfsbezoeken kunnen ook die bedrijven die niet uit zichzelf streven naar een goede arbeidsomstandigheden zorg, effectief aangepakt worden. De inspecteur zal namelijk direct handhavend optreden als uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat er sprake is van overtredingen en pas nadat de noodzakelijke maatregelen daadwerkelijk zijn genomen, de noodzakelijke controles staken. De aanwijzingen van de inspecteur die moeten leiden tot het beëindigen van de geconstateerde overtredingen zijn zo duidelijk dat bij ernstige overtredingen tijdens het eerste controlebezoek bij de meeste bedrijven blijkt dat deze bedrijven afdoende maatregelen hebben genomen om de wet na te leven. In dat geval kan

Tabel 2.5 Bedrijfsgerichte interventies

Werksoort	Aantal bedrijfsbezoeken	Aantal ingezette handhavingsinstrumenten	% van de beschikbare capaciteit voor inspecties	Aantal bereikte bedrijven door bedrijfsbezoeken
Inspectieprojecten	25.000	8.400	46 %	15.840
Monitoronderzoeken	2.700	100	7 %	2.660
Ongevalsonderzoek	10.000	1.900	37 %	2.300
Klachtenonderzoek	2.700	700	6 %	1.200
Overige meldingen	1.600	400	4 %	800
Totaal	42.000	11.500	100 %	22.800

met twee bedrijfsbezoeken worden volstaan.

Met de bedrijfsbezoeken wil de Arbeidsinspectie in 2010 tenminste 10 % van de bedrijven in de prioritaire sectoren bereiken. Dit percentage wordt opgehoogd tot 15 % doordat de Arbeidsinspectie overleg voert met brancheorganisaties en hen stimuleert activiteiten te ondernemen richting de onder toezicht gestelde bedrijven, gericht op het verbeteren van de arbeidsomstandigheden. De Arbeidsinspectie streeft ernaar het bereik bij de 18 prioritaire sectoren verder op te hogen tot 30 % van de bedrijven en instellingen in een sector door de inzet van andere instrumenten van de Arbeidsinspectie, zoals: nalevingscommunicatie, voorlichtingsbijeenkomsten en het publiceren op congressen en in rapportages, van kennis en inzichten uit het onderzoek en de handhaving, gecombineerd met afstemming van de activiteiten van de Arbeidsinspectie met die van brancheorganisaties.

Tabel 2.6 Handhavingsinstrumenten

Instrument	Aantal ingezette instrumenten	Aantal bereikte bedrijven
Stimulering (handhaving zonder nacontrole)	2060	1500
Waarschuwing (met nacontrolebezoek)	5000	3000
Eis tot naleving	1000	1000
Stillegging	1500	1500
Bestuurlijke boete:	1850	1500
• w.v. Arbeidsomstandighedenwet	1800	
• w.v. Arbeidstijdenwet	50	
Proces Verbaal	90	90
Totaal	11.500	8.590

3

Een specifiek aandachtsveld binnen het domein van de arbeidsomstandigheden wordt gevormd door de risico's die voortkomen uit het werken met of opslaan van grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Indien een gevaarlijke stof, door wat voor omstandigheid dan ook, onbedoeld uit een proces of opslagvat of installatiedeel treedt ontstaat een risico op een explosie, brand of toxische wolk. Werknemers en omwonenden kunnen hierdoor getroffen worden en ernstig verwond of gedood worden. Ook aanzienlijke milieuschade kan het gevolg zijn. Naar aanleiding van verschillende van dergelijke incidenten in het verleden - Seveso, Bhopal, Flixborough - is specifieke regelgeving opgesteld om deze risico's zo klein mogelijk te maken. In Europa is de Seveso richtlijn II aangenomen die in Nederland in het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) is verwerkt.

Major Hazard Control

Het leidend beginsel van het BRZO is dat er effecten 'buiten de poort' op kunnen treden. Een aantal bedrijven waar grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen voorhanden zijn diende voorheen wel vanuit het oogpunt van werknemersbescherming te voldoen aan specifieke verplichtingen, maar had geen voorzienbaar effect buiten de poort. Specifiek voor deze bedrijven zijn in het Arbeidsomstandighedenbesluit aanvullende bepalingen opgenomen, die qua aard en structuur overeenkomen met de BRZO-verplichtingen, doch uitsluitend op werknemersveiligheid toezien. Dit zijn de zogeheten ARIE-plichtige bedrijven. Er zijn in Nederland zo'n 450 bedrijven die onder de bepalingen van het BRZO vallen en ongeveer 350 ARIE-plichtige bedrijven.

De kern van zowel de bepalingen in het BRZO als de ARIE-regeling is te komen tot een adequate beheersing van de grote risico's voor de veiligheid van werknemers, omwonenden en omgeving, bij het werken met en opslaan van grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Deze risico's moeten gestructureerd in kaart worden gebracht. Bedrijven moeten een veiligheidsmanagementsysteem hebben. Ze moeten specifiek beleid voeren, de juiste maatregelen treffen en ervoor zorgen dat deze maatregelen ook in stand worden gehouden. In het BRZO worden daarbij een hoge en een lage drempelwaarde gehanteerd: bedrijven die de hoge drempelwaarde overschrijden hebben een grotere informatieplicht naar de overheid en de omgeving. Deze informatie moeten zij in een Veiligheidsrapport vastleggen.

Een tweede kenmerk van het BRZO is dat dit besluit gebaseerd is op vier wetten: de Arbeidsomstandighedenwet, de Wet milieubeheer, de Wet rampen en zware ongevallen en de Brandweerwet. Hiermee wordt beoogd te komen tot een integrale wijze van aanpak en niet meer apart voor werknemersveiligheid, veiligheid voor de omgeving of in de aanpak van de beheersing van een ramp of zwaar ongeval. Dit geldt zowel voor het bedrijf als voor de toezichthouder.

De BRZO- en ARIE-verplichtingen stellen dan ook specifieke eisen aan het te houden toezicht. Zeker bij het toezicht op de naleving van het BRZO is er sprake van een verplichte vergaande vorm van samenwerking doordat er sprake is van 'gebundelde' wetgeving. Een tweede specifieke eis is dat de overheid zich niet alleen een beeld dient te vormen dat het bedrijf concrete wettelijke verplichtingen nakomt, maar ook moet vaststellen dat dit gebeurt in samenhang met het gevoerde beleid en het functioneren van een op de situatie toegesneden veiligheidsmanagementsysteem.

Binnen de Arbeidsinspectie is voor dit gespecialiseerde toezicht een aparte directie ingesteld; de directie Major Hazard Control. AI/MHC werkt hierbij nauw samen met de toezichthouders van provincies, gemeenten en brandweer die betrokken zijn vanuit milieubescherming, externe effecten en rampbestrijding.

De directie MHC houdt daarnaast ook toezicht op naleving van de ARIE-bepalingen die voortkomen uit het Arbeidsomstandighedenwet.

gemeenschappelijke inspectiemethode gerealiseerd, een gezamenlijke database voor de ondersteuning van de inspectie opgezet en zijn er afspraken over de gewenste kwaliteit van de toezichthouders gemaakt.

Vanaf augustus 2006 is de uitvoering van de samenwerking landelijk voortgezet in de LAT; waarbij verbeteringen van de afspraken en de producten continue de aandacht hebben. In de regionale uitvoering zijn tevens stappen gezet om tot een verbeterde aanpak te komen. Deze resulteerden in trajecten van intensievere samenwerking in diverse delen van het land.

Vanuit deze activiteiten is een volgende stap voorbereid die in 2010 gezet wordt: de doorontwikkeling van het BRZO toezicht.

De doelstelling hiervan is te komen tot een samenwerking in vier landsdelige uitvoeringsverbanden tussen AI/MHC, brandweer en bevoegd gezag Milieu en tot een bestendiging van een gemeenschappelijke infrastructuur. In iedere regio: Zuid, West, Noord en Midden-Oost wordt een specifieke aanpak gehanteerd om tot verdergaande afspraken over de organisatie van de gewenste deskundigheid, de reguliere inspectieaanpak, en de afwikkeling van handhaving en incidenten te komen. In de gemeenschappelijke infrastructuur wordt de landelijke samenwerking doorontwikkeld in het aangaan van gewenste - inhoudelijke - ontwikkelingen en daartoe te leveren ondersteuning, het monitoren van de prestaties van de bedrijven en de monitoring en borging van de eigen overheidsprestatie. Hiertoe is een apart ontwikkelprogramma onder regie van de LAT-regiegroep gevormd. De AI/MHC maakt deel uit van deze regiegroep.

Bundeling VT Chemie en BRZO toezicht

Tussen het programma Vernieuwend Toezicht Chemie en het BRZO toezicht wordt een grote mate van overlap ervaren; het gaat voor een groot gedeelte om dezelfde bedrijven, de wijze van inrichting van het toezicht door middel van een systeemgerichte benadering wordt gedeeld en er worden gelijksoortige eisen gesteld aan de deskundigheid van toezichthouders.

Deze gemeenschappelijkheden leiden tot een traject van bundeling. Hier spelen echter ook andere ontwikkelingen doorheen zoals die van de regionale uitvoeringsorganisaties. Daarom is overeengekomen te starten met het proces om tot bundeling van de landelijke sturing en inhoudelijke ontwikkelingen te komen, waarna ook de wijze van aanpak van het daadwerkelijke toezicht aan de orde kan komen.

Bedrijven die de risico's van het omgaan met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen goed managen, voorkomen in stilte milieurampen en menselijke tragedies

3.1 Ontwikkelingen in het MHC werkveld

De afgelopen jaren hebben een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden die hun weerslag hebben op de activiteiten voor 2010. Voor een goed begrip van het jaarplan worden zij hieronder kort omschreven:

BeteRZO en Landelijk regieteam BRZO (LAT): doorontwikkeling BRZO-toezicht

Vanaf 2004 zijn door de overheid activiteiten ontplooid om de samenwerking tussen de diverse toezichthouders te verbeteren. In het ontwikkelproces BeteRZO zijn van 2004 tot 2006 maatregelen bedacht en ingevoerd. Zo zijn de gezamenlijke werkprocessen beschreven, is er één

3.2

Het Toezicht in 2010

Naast ontwikkelingen in de vormgeving van het toezicht doen zich de volgende inhoudelijke ontwikkelingen voor:

Het Baker panel report en de aandacht voor procesveiligheid

In 2005 deed zich een explosie voor bij een raffinaderij in Texas, waarbij 15 doden en meer dan 100 gewonden vielen. Een commissie onder leiding van oud minister Baker voerde een omvangrijk onderzoek uit en velde een onthutsend oordeel over de aan deze ramp ten grondslag liggende factoren. Fouten, gebrek aan aandacht en een verkeerde focus op een groot aantal aspecten werden geconstateerd. Deze resultaten hebben ook in Nederland tot een herijking van de aanpak geleid waarbij de Arbeidsinspectie tot een aantal wezenlijke kernpunten is gekomen:

- Onderzoek is gedaan naar de technische inrichting van procesinstallaties om te bezien of deze tot vergelijkbare situaties als in Texas kunnen leiden. In 2006 heeft dit onderzoek bij raffinaderijen plaatsgevonden, in 2009 is de overige Chemische industrie onderzocht. Tijdens dit laatste onderzoek is ook gekeken naar het beleid ten aanzien van de opstelling en inrichting van tijdelijke en permanente verblijfsgebouwen. De resultaten van dit laatste onderdeel worden in 2010 gepresenteerd;
- Met de branche-organisaties is een structureel overleg opgezet om tot gelijke visie ten aanzien van de gewenste aanpak te komen. Een belangrijk onderdeel in de aanpak van het bedrijfsleven wordt gevormd door het inrichten en stimuleren van over het land verdeelde veiligheidsnetwerken. In deze netwerken kunnen de bedrijven onderling informatie over best practices uitwisselen. Waar nodig biedt de Arbeidsinspectie ondersteuning aan deze netwerken. Er is samenwerking gezocht met de andere rijksinspectiediensten die met dit onderwerp van doen hebben: Vrom-inspectie en Staatstoezicht op de Mijnen, om tot één gedeelde overheidsaanpak te komen;
- Volgens het Baker panel report is de veiligheidscultuur een belangrijke risicofactor. Naast stimulerende activiteiten vanuit beleidsperspectief heeft de Arbeidsinspectie de ontwikkeling van een inspectiemodule Veiligheidscultuur opgepakt om zo in bedrijven de samenhang te kunnen toetsen tussen de aanwezige veiligheidscultuur met het gevoerde beleid en het veiligheidsmanagementsysteem. In deze ontwikkeling wordt nauw samengewerkt met DCMR als vertegenwoordigende partij vanuit het bevoegd gezag milieu.
- In 2010 worden na acceptatie van de methode door de betrokken toezichthouders, met gebruikmaking van deze module, inspecties uitgevoerd naar de veiligheidscultuur als specifiek onderwerp.

- Komend jaar wordt nader onderzoek gedaan naar Key Performance Indicatoren (KPI), om antwoord te geven op de vraag of er indicatoren te duiden zijn die informatie geven over de mate van invulling van de procesveiligheid. Hierbij wordt nauw aangesloten bij internationale ontwikkelingen op dit gebied;
- Aan gerichte communicatie over bovenstaande ontwikkelingen zal in 2010 nadrukkelijk aandacht worden besteed. De wijze waarop en met inzet van welke middelen is nog onderwerp van gesprek.

Onderhoudstops

In de periode 2010 - 2011 is er op initiatief van het Europees Agentschap voor Veiligheid en Gezondheid op het Werk Europabreed aandacht voor onderhoud van installaties, gereedschappen en instrumenten. In Nederland heeft de directie MHC het voornemen om in dit kader een onderhoudstopproject op te zetten bij de BRZO-bedrijven. In het kader van het terugdringen van de inspectielast wordt de naleving van de Wet arbeid vreemdelingen, Arbowet en milieuwetgeving gelijk meegenomen.

3.3

Omvang en inrichting van het toezicht in 2010

3.3.1 Periodieke inspecties

BRZO

De ernst van de risico's verbonden aan het werken met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen maakt dat er sprake is van een intensief toezichtregime. In het BRZO is voor de VR-plichtige bedrijven de verplichting tot een jaarlijkse inspectie opgenomen, tenzij op grond van een systematische evaluatie van de risico's en het gevoerde bedrijfsbeleid verantwoord tot een andere inzet gekomen kan worden.

Alle betrokken partijen zijn gebaat bij doelmatig en doeltreffend toezicht. Gekozen is voor de benadering van de BRZO bedrijven vanuit een beschouwing van de risico's; een hogere toezichtsdruk voor de gevaarvolle bedrijven in combinatie met een minder goed veiligheidsbeheer bij het bedrijf en een lagere toezichtsdruk bij minder gevaarvolle bedrijven met een goed functionerend en op de betreffende situatie afgestemd veiligheidsbeheer. De Arbeidsinspectie weegt daarbij tevens of de BRZO aanwijzing nadrukkelijk gerelateerd is aan de veiligheid voor de werknemers of dat er eerder sprake is van met name een risico voor het milieu. In dit laatste geval zal de inspectie aan de collegatoezichthouders belast met het milieutoezicht, worden gelaten.

Als ondergrens voor een verantwoorde inspectielast wordt aangehouden dat een bedrijf tenminste één maal per drie jaar een BRZO inspectie moet te ondergaan.

Tijdens regulier overleg binnen de verschillende samenwerkingsverbanden wordt ieder jaar op basis van bovengenoemde uitgangspunten een gezamenlijke inspectieplanning opgesteld.

ARIE

De inspectieaanpak op de ARIE-plichtige bedrijven wordt door de Arbeidsinspectie zelf vormgegeven. Hierbij wordt het beleidsuitgangspunt gehanteerd dat ARIE-plichtige bedrijven gemiddeld één keer per twee jaar moeten worden geïnspecteerd.

Specifiek voor ARIE-bedrijven geldt dat er een groot aantal bedrijven zijn met meerdere vestigingen in het land; met dezelfde procesvoering en potentiële risico's. Voorbeelden daarvan zijn gasverdeelstations (190), munitieopslagplaatsen (30) en treinrangeeremplacementen (54). Voor die ARIE-vestigingen, gelieerd aan vier organisaties, met dezelfde procesvoering en risico's is gekozen voor een steekproefsgewijze aanpak, leidend bij die specifieke ARIE-vestigingen tot een beduidend lagere frequentie dan één keer per twee jaar.

Vervoersgebonden inrichtingen worden in afwachting van een definitief standpunt over het SER-advies niet geïnspecteerd. Lopende trajecten worden uiteraard wel afgehandeld en ook ongevalsonderzoek zal indien nodig, worden uitgevoerd.

In 2009 heeft de minister van SZW aan de SER advies gevraagd over de ARIE-regeling. Dit in navolging van de afspraak bij de invoering van de ARIE, om deze te evalueren. Na ontvangst van het gevraagde SER-advies zal mogelijk een verdere ontwikkeling op (deelgebieden van) ARIE nodig zijn. Ruimte hiervoor zal gezocht worden in het prioriteren van de overige activiteiten.

3.3.2 Ongevallen en incidenten

Ongevallen en incidenten in de procesindustrie kennen een hoog afbreukrisico. Zorgvuldig onderzoek naar met name de achterliggende factoren is van groot belang om herhaling in de toekomst te voorkomen. Een kernvraag is of het veiligheidsmanagementsysteem goed functioneert of dat met name daar de structurele lacunes zitten. Daarbij kan een ongeval het gevolg zijn van het overtreden van de wet. In dat geval dient aard en omvang van de overtreding te worden vastgesteld en zal een passende sanctionering worden toegepast.

Meldingen van incidenten in de procesindustrie worden aan de hand van een aantal toetsingcriteria door de directie onderzocht, eventueel in samenwerking met inspectiepartners en in specifieke gevallen rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van het OM. Voor 2010 houden we rekening met een gelijkblijvende inzet op zware ongevallen als in 2009 aan de orde was.

In 2008-2009 is door de gezamenlijke toezichhouders een BRZO-ongevalsonderzoekmethode in ontwikkeling genomen. Na instemming van de betrokken partijen kan in 2010 van start gegaan worden met de toepassing van deze nieuwe methode.

3.3.3 Overzicht aantallen activiteiten

Periodieke inspecties in BRZO en ARIE-plichtige bedrijven en incident- en ongevalsonderzoek vormen de hoofdmoet van de inzet van de AI/MHC. Daarnaast wordt tijd besteed aan enkele andere activiteiten:

- **VR beoordeling:**
Een aantal BRZO-bedrijven moet in de vorm van een veiligheidsrapport relevante informatie over de gevaren en de wijze van aanpak door het bedrijf bijeenbrengen. Dit VR moet vervolgens om de vijf jaar of eerder bij grote wijzigingen worden aangepast. Deze informatie wordt door de Arbeidsinspectie samen met de andere toezichhouders op volledigheid beoordeeld.
- **Kennisgevingen/meldingen:**
De verantwoordelijkheid voor de vaststelling van een mogelijke BRZO- of ARIE-plicht berust bij de bedrijven. Meldingen en kennisgevingen hiervan worden onderzocht op juistheid, waarna een inspectietraject wordt ingericht.
- **Onderhoudstops:**
De directie MHC voert naast de reguliere periodieke inspecties jaarlijks één project uit. Voor 2010 betreft dit een project gericht op de werksituatie bij onderhoudstops. Hierbij worden meerdere aspecten gebundeld benaderd; naast de naleving van BRZO/ARIE wordt aandacht besteed aan reguliere arbeidsomstandigheden, arbeidstijden en de mogelijke aanwezigheid van illegale tewerkstelling. Het project wordt voorbereid en uitgevoerd door de BRZO toezichhouders samen met de directies AMF en Arbo van de Arbeidsinspectie.

Tabel 3.1 Bedrijfsgerichte interventies

Werksoort	% van de beschikbare capaciteit voor inspecties	Aantal bereikte bedrijven door bedrijfsbezoeken
Periodieke Inspecties BRZO	71 %	251
Onderzoek ongevallen	11 %	36
ARIE-inspecties	9 %	75
Oordeel veiligheidsrapport	4 %	39
Behandelen kennisgeving- en BRZO en meldingen ARIE	2 %	65
Project petrochemie / onderhoudstops	2 %	30
Overige producten	1 %	53
Totaal	100 %	549

4

De huidige economische crisis heeft grote maatschappelijke gevolgen. Zowel bedrijven als burgers worden direct geraakt door de crisis. De arbeidsmarkt laat een kentering zien; van een krappe arbeidsmarkt met tekort aan (geschoold) personeel, naar een ruime arbeidsmarkt met toenemende werkloosheid.

Arbeidsmarkt- fraude

De effecten van de crisis op het personeelsbeleid van bedrijven is halverwege 2009 nog niet goed in te schatten. Voor de directie Arbeidsinspectie/Arbeidsmarktfraude AI/AMF is vooral van belang of, en zo ja welke, gevolgen de crisis heeft op het personeelsbestand van bedrijven in relatie tot de Wet arbeid vreemdelingen; ontslaan bedrijven hun (illegaal werkende) buitenlandse arbeidskrachten eerst, of wordt juist het vaste personeel ontslagen ten gunste van goedkopere (illegale) arbeidskrachten uit het buitenland? Indien eind 2009, of in de loop van 2010 blijkt dat dit laatste het geval is, past de directie Arbeidsinspectie/Arbeidsmarkt-fraude (AI/AMF) haar inspectiecapaciteit daarop aan. De capaciteit zal dan verschoven worden naar die sectoren waarin een dergelijke verdringing van Nederlands dan wel Europees arbeidsaanbod zichtbaar is. Bedrijven hebben in 2009 de mogelijkheid gekregen om voor (een deel van) het personeel gebruik te maken van de regeling deeltijd-WW. Het UWV controleert, onder ander op basis van meldingen, of deze regeling niet wordt misbruikt door werkgevers. Als bij de reguliere controles van de Arbeidsinspectie blijkt dat een werkgever gebruik maakt van deze regeling en er signalen van misbruik zijn, stelt de Arbeidsinspectie zelf nader onderzoek in of wordt het UWV ingeschakeld.

Een andere ontwikkeling die zich voordoet op het werkveld van de directie AI/AMF is de afname van illegale arbeid in diverse sectoren. Oorzaken hiervan zijn onder andere de voortdurende inspectiedruk en de hoge boetes die opgelegd worden bij geconstateerde overtredingen. Een andere oorzaak is de invoering van vrij verkeer voor werknemers uit de nieuwe lidstaten. Deze werknemers zijn voor een groot deel werkzaam in sectoren waarin illegale arbeid vooral betrekking had op werknemers uit deze lidstaten. Nu voor hen geen tewerkstellingsvergunning meer vereist is, is het aantal overtredingen van de Wav flink gedaald. Het vrij verkeer heeft er wel toe geleid dat de Arbeidsinspectie meer aandacht is gaan besteden aan de loonbetaling van de werknemers uit de nieuwe lidstaten. Er treedt een accentverschuiving op van inspecties gericht op bestrijding van illegale arbeid naar inspecties gericht op toepassing van

de juiste arbeidsvoorwaarden. De Arbeidsinspectie signaleert een afname van het aantal klachten dat betrekking heeft op onderbetaling. Een mogelijke oorzaak hiervan is de angst van (buitenlandse) werknemers om hun baan te verliezen. Als tijdens de inspectie blijkt dat werknemers ter plekke geen informatie willen verstrekken over hun arbeidsvoorwaarden dan bevaart de Arbeidsinspectie hen ook op een andere locatie dan de werkplek. Het schriftelijk vragen stellen behoort ook tot de mogelijkheden. Bovendien kunnen werknemers een anonieme melding doen over hun arbeidsomstandigheden en -voorwaarden bij de Arbeidsinspectie of bij het Meldpunt Misdaad Anoniem. Op basis van deze melding kan de Arbeidsinspectie een onderzoek instellen bij de desbetreffende onderneming.

4.1 Toezichttaken directie Arbeidsmarktfraude

De Arbeidsinspectie directie Arbeidsmarktfraude houdt toezicht op de naleving van de Wet arbeid vreemdelingen (Wav), de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (WML) en de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Waadi). Deze wetten geven de overheid de mogelijkheid om de Nederlandse arbeidsmarkt reguleren.

De Wav bepaalt dat werkgevers een tewerkstellingsvergunning nodig hebben voor werknemers van buiten de Europese Economische Ruimte (EER). De doelstellingen van de wet zijn: het restrictieve toelatingsbeleid van arbeidsmigranten vormgeven, het bestrijden van illegale tewerkstelling en verbetering van de allocatie op de arbeidsmarkt. Door het bestrijden van illegale tewerkstelling wordt verdringing van Nederlands dan wel Europees arbeidsaanbod voorkomen en wordt oneerlijke concurrentie tegengegaan.

Voor werknemers uit twee tot de Europese Unie toegetreden landen, Roemenië en Bulgarije, geldt nog geen vrij verkeer van werknemers. Dat betekent dat werkgevers voor werknemers uit deze landen over een tewerkstellingsvergunning moeten beschikken. Voor 1 januari 2012 moet het Kabinet besluiten of de bestaande vergunningplicht gehandhaafd blijft en zo ja, voor welke periode. Zodra vrij verkeer van werknemers voor Roemenië en Bulgarije in werking is getreden, zal het percentage overtredingen naar verwachting afnemen. Een substantieel deel van de werknemers dat illegale arbeid verricht, is namelijk afkomstig uit Bulgarije. Hoe groot de afname zal zijn, hangt af van de mate waarin deze werknemers (op

termijn) worden vervangen door goedkopere arbeidskrachten uit andere landen zoals de Oekraïne en Rusland. De Arbeidsinspectie monitort per sector of deze ontwikkelingen zich voordoen, zodat de inspectiecapaciteit hierop kan worden aangepast.

De WML stelt regels voor werkgevers over de loonbetaling aan hun werknemers. In 2007 is in deze wet de bestuurlijke boete ingevoerd. Werkgevers die niet aan de minimumloonbetalingsverplichting voldoen, worden door de Arbeidsinspectie beboet. Deze onderzoeken worden uitgevoerd in combinatie met de Wav-onderzoeken. Daarnaast vinden WML onderzoeken plaats op basis van meldingen van onder meer sociale partners en werknemers over vermoedelijke onderbetaling. Met sociale partners zijn – in het kader van flankerend beleid bij invoering van vrij verkeer voor werknemers uit de nieuwe lidstaten – hierover afspraken gemaakt.

In het kader van het toezicht op de naleving van de Waadi verricht de directie AI/AMF onderzoek naar aanleiding van klachten. Waarschijnlijk wordt in januari 2011 de Waadi uitgebreid met bepalingen over verplichte inschrijving van uitzendondernemingen in het register van de Kamer van Koophandel. Het niet voldoen aan deze bepalingen is dan een overtreding die bestuursrechtelijk wordt aangepakt. De directie AI/AMF zal de naleving van deze bepalingen controleren via ondermeer inspecties bij inlenende bedrijven (zie ook 4.2.3).

4.2 Werkwijze

4.2.1 Handhavingsfilosofie

De directie AI/AMF zet haar handhavingscapaciteit zo efficiënt en effectief mogelijk in. Op basis van risicoanalyse richt de inspectie zich vooral op branches en bedrijven waar sprake is van een hoog risico op overtreding en/of waar een laag nalevingsniveau van wet- en regelgeving bestaat. Dit verlaagt de inspectiedruk voor werkgevers die zich wel aan de regels houden.

Afhankelijk van de reden waarom bedrijven de wet niet naleven, kan een passend sturingsinstrument worden ingezet. Het adagium hierbij is “hard waar het moet, zacht waar het kan”. Het geven van voorlichting aan specifieke groepen ondernemers vergroot de kennis van regels bij deze ondernemers. Hierdoor kan het risico op overtreding afnemen. Bij het geven van voorlichting kan worden gedacht aan bepaalde ondernemers in een specifieke sector, maar ook aan ondernemers die betrokken zijn bij de start van grote infrastructurele werken. Bij ondernemers die

willens en wetens de wet overtreden, zal de directie AI/AMF geregeld inspecteren en bij geconstateerde overtreding een boeterapport opmaken. Daarnaast zijn branches zelf actief om branchecertificeringstelsels te ontwikkelen. De gecertificeerde ondernemingen binnen een sector worden minder intensief gecontroleerd dan de niet-gecertificeerde, rekeninghoudend met de waarde van het certificaat.

Om de informatiepositie van de directie AI/AMF te optimaliseren, waardoor zo gericht mogelijk geïnspecteerd kan worden, zijn met de SIOD afspraken gemaakt over het doen van risicoanalyse per sector. In de afgelopen paar jaar hebben de Arbeidsinspectie en de SIOD gezamenlijk een model voor risicoanalyse ontwikkeld. Op basis van dit model worden steeds meer risicoanalyses gemaakt op het niveau van ondernemingen. Hiervoor zijn vaak externe gegevensbronnen nodig.

Op dit moment verricht de Arbeidsinspectie op basis van risicoanalyse onderzoek naar werkgevers van buitenlandse studenten en stagiairs en werkgevers die vermoedelijk schijn-zzp'ers laten werken. Met de Belastingdienst zijn afspraken gemaakt om in de uitzendbranche een risicoanalyse uit te voeren op werkgeversniveau.

4.2.2 Samenwerking

Naast de ondernemingen die op basis van genoemde risicoanalyse worden geselecteerd, zijn meldingen van onder meer sociale partners, brancheorganisaties, bedrijven en burgers tevens een belangrijke informatiebron voor de selectie. De Arbeidsinspectie heeft regelmatig overleg met diverse brancheorganisaties en werkgevers- en werknemersorganisaties, waarbij de resultaten van de gemaakte afspraken over het uitwisselen van signalen worden besproken. Ook het doel van een inspectieproject, het resultaat van de inspecties, nieuwe ontwikkelingen of trends in de sector zijn onderwerp van dit overleg.

De inspecties worden waar mogelijk met andere (inspectie) diensten uitgevoerd zoals de politie (Vreemdelingenpolitie en Basispolitiezorg) en de Belastingdienst. Daarnaast wordt met de handhavingspartners samengewerkt door het uitwisselen van informatie en het afstemmen van onderzoeken. De directie AI/AMF en de Belastingdienst hebben in 2007 een raamconvenant afgesloten betreffende het uitvoeren van risicoanalyses, gezamenlijke toezicht-activiteiten en het uitwisselen van gegevens in dit kader. Per sector/thema wordt een deelconvenant afgesloten. In 2009 is het convenant "Arbeidsmarktfraude" afgesloten waardoor een intensievere samenwerking op het gebied van intermediairs mogelijk is gemaakt. In 2010 zullen deelconvenanten betreffende andere sectoren opgesteld worden.

Behalve de samenwerking in de reguliere inspectieprojecten, werkt de directie AI/AMF ook samen met andere

handhavingspartners in interventieteamverband. Partners zijn de Belastingdienst, het UWV, gemeenten, de SIOD, SVB en de politie. Door de multidisciplinaire aanpak kan effectiever tegen notoire overtredders worden opgetreden. Door dit gezamenlijke optreden wordt bovendien de inspectiedruk verminderd; waar eerst diverse diensten afzonderlijk van elkaar inspecteerden, vindt nu één gezamenlijke inspectie plaats.

Naast interventieteams die actief zijn in een bepaalde sector, zijn er teams die gericht zijn op het verbeteren van de leefbaarheid in bepaalde wijken. Deze wijkgerichte aanpak wordt geïnitieerd door gemeenten. Als controle op ondernemers ook deel uitmaakt van deze aanpak, participeren AMF-inspecteurs in dergelijke interventieteams. Bovendien wordt – indien relevant – tussen interventieteams informatie uitgewisseld. IT's die er onder meer op gericht zijn om slechte huisvesting en malafide huisvesters van buitenlandse arbeidskrachten aan te pakken, beschikken eveneens over informatie over de werkgevers van deze arbeidskrachten. Deze informatie kan bijvoorbeeld voor interventieteams gericht op de aanpak van malafide intermediairs, dienen als hulpmiddel bij de selectie van te inspecteren intermediairs. Omgekeerd komen uit diverse interventieteams signalen over huisvestingsproblemen van buitenlandse arbeidskrachten. Deze kunnen worden opgepakt door daarop gerichte interventieteams of individuele gemeenten. In 2010 zal deze aanpak volop worden doorgezet.

In 2010 zal de directie AI/AMF, naast de interventieteams, ook in andere samenwerkingsverbanden blijven deelnemen. Er zijn bijvoorbeeld gemeentelijke handhavingsteams die ondernemingen in een bepaalde sector controleren op naleving van allerlei vergunningvoorwaarden. Daar waar ook het belang van de arbeidsmarkt in het geding is, neemt de Arbeidsinspectie deel aan deze controles.

Op adhoc basis wordt ook samengewerkt met de directie AI/Arbo, zowel binnen de interventieteams als binnen de reguliere inspectieprojecten. Hierbij gaat het vooral om het naar elkaar signaleren van mogelijke misstanden op elkaars werkterrein. In voorkomende gevallen vinden gezamenlijke inspecties plaats, bijvoorbeeld in de sector bouw. Waar mogelijk worden inspectieprojecten op elkaar afgestemd. Daarnaast werkt de directie AI/AMF in 2010 mee aan een project "Onderhoudsstops in BRZO/ARIE bedrijven" dat door de directie AI/MHC wordt geïnitieerd.

4.2.3 Sector- en thematische aanpak

De SIOD, de beleidsdirectie Arbeidsverhoudingen en de directie AI/AMF kennen sinds 2009 een geïntegreerde jaarplancyclus. Hierin is de gezamenlijke keuze, prioritering en uitvoering van thema's en projecten in het kader van de bestrijding van arbeidsmarktfraude verwoord. Per gekozen thema dan wel per sector is een voorstel voor de inzet van

een mix van handhavingsinstrumenten gedaan. Hierbij kan worden gedacht aan voorlichting, regelgeving, branchecontacten, toezicht en opsporing. De keuzes voor thema's en sectoren die in 2009 zijn gemaakt gelden ook voor 2010. Door deze samenwerking in de keten (van beleid tot opsporing) wordt de aanpak van arbeidsmarktfraude versterkt. In 2010 zullen de SIOD, AV en AI/AMF wederom gezamenlijke prioriteiten stellen.

De handhavingsactiviteiten die de directie AI/AMF verricht worden beschreven in een doorlopend programma, landelijke en regionale projecten en in interventie-teamprojecten. De projecten kunnen zowel betrekking hebben op inspecties in sectoren als op themagerichte inspecties. Bij dit laatste gaat het om fraudeleuze activiteiten die sectoroverstijgend zijn en in meerdere gebieden in het land voorkomen. De Arbeidsinspectie besteedt in 2010 een deel van haar inspectiecapaciteit aan deze thematische aanpak.

Doorlopend programma

In dit programma, dat voor meerdere jaren geldend is, staat de standaardwerkwijze beschreven voor sectoren waar de Arbeidsinspectie al geruime tijd handhavingsactiviteiten verricht en waarvan de problematiek op arbeidsmarktgebied redelijk bekend is. Instrumenten die worden ingezet zijn: het geven van voorlichting via bijvoorbeeld branchebladen of op voorlichtingsbijeenkomsten, het verrichten van inspecties en het informeren van en overleggen met werkgevers- en werknemersorganisaties en brancheorganisaties over de handhavingsactiviteiten. Elk jaar bekijkt de directie AI/AMF of er sectoren zijn die in het programma dienen te worden opgenomen, dan wel of bepaalde sectoren uit het programma moeten worden gehaald omdat het nalevingspercentage sterk verbeterd is. Een voorbeeld hiervan is de sector Vlees&Vis, waarbij het percentage geconstateerde overtredingen dusdanig verminderd is, dat de Arbeidsinspectie alleen nog op basis van meldingen van een vermoedelijke overtreding inspecties verricht.

In 2010 zijn de volgende sectoren in het programma opgenomen: land- en tuinbouw, bouw, horeca, detailhandel, schoonmaak en autobedrijven.

Inspectieprojecten

Evenals in andere jaren, inspecteert de directie AI/AMF in 2010 zeer gericht bij bepaalde sectoren of bij bepaalde delen van een sector. Hierbij gaat het om (delen van) sectoren waarbij andere handhavingsinstrumenten of een andere werkwijze dan gebruikelijk worden ingezet, of waarvan het nalevingsniveau onbekend is en de AI/AMF meer kennis over de sector wil krijgen. Een voorbeeld is de inzet van handhavingscommunicatie in de detailhandel: individuele ondernemers in bepaalde stadsdelen krijgen voorafgaande aan een inspectie informatie over voor hen geldende arbeidsmarkt wetgeving. Deze activiteiten worden

beschreven in een afzonderlijk projectplan. Het doel is het vergroten van de spontane bereidheid tot naleving onder de ondernemers uit de doelgroep. In 2010 wordt bekeken of het zinvol is deze handhavingsactiviteiten uit te breiden naar ondernemers die actief zijn in andere sectoren dan de detailhandel.

Ook voor de controles bij intermediairs zet de directie AI/AMF in 2010 wederom een specifiek project op. In dat jaar wordt gestart met de voorbereiding van het invoeren van verplichte registratie bij de Kamer van Koophandel voor ondernemingen die het uitzenden van personeel als hoofd- of nevenactiviteit hebben (beoogde invoering is in 2011). Deze regeling heeft tot doel het beter kunnen bestrijden van malafiditeit door het creëren van zichtbaarheid van uitzendondernemingen. De geregistreerde uitzendondernemingen krijgen vervolgens een uitnodiging om zich te laten certificeren. Zodra deze regeling in werking is getreden controleert de Arbeidsinspectie –als onderdeel van het inspectieproject intermediairs– tenminste 350 uitzendondernemingen die zich na de registratie niet hebben laten certificeren of de certificering niet hebben behaald. In dit kader stellen de Ministeries van Financiën en SZW een wetsvoorstel op waarin gegevensuitwisseling tussen de Belastingdienst en de Arbeidsinspectie enerzijds en de Stichting Normering Arbeid (SNA) anderzijds mogelijk wordt gemaakt. Met de Stichting Naleving Cao voor Uitzendkrachten (SNCU) heeft de Arbeidsinspectie eveneens afspraken gemaakt. Deze betreffen het doorgeven van signalen over mogelijke onderbetaling WML die de SNCU tijdens haar cao-controles waarneemt.

Bij de inspecties bij intermediairs werkt de Arbeidsinspectie zo veel mogelijk samen met de Belastingdienst door informatie uit te wisselen over te controleren en gecontroleerde uitzendbureaus of door gezamenlijk te controleren. Om dit mogelijk te maken hebben de Belastingdienst en AI/AMF een convenant “Arbeidsmarkt” afgesloten.

Andere sectoren waar de directie AI/AMF in 2010 projectmatig aandacht aan besteedt, zijn de meubel-industrie en de folderbezorging. Op basis van een kleinschalig pilotproject wil de Arbeidsinspectie meer inzicht krijgen in de mate waarin in deze sectoren de Wav en de WML wordt nageleefd.

Naast de landelijke inspectieprojecten kent de Arbeidsinspectie regionale projecten die door één of enkele inspectieteams worden uitgevoerd. In deze projecten wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de regionale of lokale problematiek. Zo zullen in 2010 ondernemingen gevestigd op bepaalde industrieterreinen worden geïnspecteerd, is er aandacht voor de petrochemische industrie en voor scheepsbouw- en reparatie, voor transportondernemingen etc.

Thematische aanpak

In 2009 werd de directie AI/AMF steeds vaker geconfronteerd met activiteiten gericht op het ontduiken van onder meer arbeidsmarktwetgeving en die niet beperkt zijn tot één bepaalde sector. Ook deden deze activiteiten zich voor in het hele land. Een voorbeeld hiervan is het buiten de geldende regels om laten werken van buitenlandse studenten en stagiairs. Een ander voorbeeld is het aanvragen van tewerkstellingsvergunningen voor managers werkzaam voor een BV in oprichting. In de praktijk blijken in een aantal gevallen deze “managers” totaal andere werkzaamheden te verrichten dan waarvoor de tewerkstellingsvergunning is afgegeven. De Arbeidsinspectie besteedt in 2010 een deel van haar inspectiecapaciteit aan een thematische aanpak van deze frauduleuze activiteiten.

4.3 Ontwikkelingen op het werkerterrein

4.3.1 Modern Migratiebeleid

In 2010 zal naar verwachting het wetsvoorstel Modern Migratiebeleid (MoMi) in de Tweede Kamer worden behandeld. De doelstelling hiervan is om snelle en doeltreffende procedures te koppelen aan effectief toezicht en handhaving. Referenten en werkgevers moeten aantonen dat ze betrouwbaar zijn. Hiervoor is informatie over opgelegde boetes voor illegale tewerkstelling of onderbetaling van belang. In 2010 zal de samenwerking tussen AI/AMF en de IND verder versterkt worden. Er zullen meer gegevens worden uitgewisseld ten behoeve van risicoanalyse en over concrete situaties waarin vreemdelingen arbeid hebben verricht in strijd met de Wav dan wel in Nederland verblijven in strijd met de Vreemdelingenwet.

4.3.2 Evaluatie bestuurlijke boete in de Wet arbeid vreemdelingen

Vijf jaar geleden is de bestuursrechtelijke handhaving van de Wav ingevoerd. Al bij de invoering hiervan is vastgelegd, dat de bestuursrechtelijke handhaving binnen 5 jaar zou worden geëvalueerd. Deze evaluatie heeft in de tweede helft van 2009 plaatsgevonden. Het evaluatierapport zal eind 2009 naar de Tweede Kamer worden gezonden. De bestuursrechtelijke handhaving is ingevoerd ter bevordering van een lik-op-stukbeleid: zo kort mogelijke afhandelingstermijnen, een fors boetenormbedrag en een consequent handhavingsbeleid. Op verzoek van de Tweede Kamer wordt ook het recidivebeleid meegenomen in de evaluatie. Dit verzoek is gedaan tijdens een overleg met de Tweede Kamer naar aanleiding van de ontruiming van een

Het werken met legale werknemers en het correct betalen van het minimumloon zijn voorwaarden voor een eerlijk werkende arbeidsmarkt

bedrijf in Someren, waarbij naast onveilige huisvesting sprake was van illegale tewerkstelling en mogelijk ook van onder-betaling. De resultaten van de evaluatie vormen mogelijk aanleiding om de inspectiepraktijk op onderdelen te wijzigen.

4.3.3 Herziening Wet arbeid vreemdelingen

Hoogstwaarschijnlijk zullen in de tweede helft van 2010 een aantal wijzigingen in de Wav in werking treden. Deze voorstellen zijn in drie categorieën onder te verdelen:

- 1 Voorstellen in samenhang met het Modern Migratiebeleid. Het gaat hier om wijzigingen in de Wav die betrekking hebben op religieuzen, au pairs en gezinsleden van NAVO-personeel.
- 2 Voorstellen naar aanleiding van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en in bedrijven. Voor specifieke groepen arbeidsmigranten, bijvoorbeeld werkzaam in de podiumkunsten of in de "creative industry", sporters en hun begeleiders, kan gemakkelijker een tewerkstellingsvergunning worden afgegeven of is men vrijgesteld van de vergunningplicht.
- 3 Voorstellen ter verbetering van de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. De mogelijkheden voor het UWV om een tewerkstellingsvergunning in te trekken of te weigeren worden uitgebreid. Verder vervalt de algemene regel dat het aantekenen van bezwaar en beroep tegen het intrekken door UWV van een verleende tewerkstellingsvergunning schorsende werking heeft. Dat betekent dat een werkgever de vreemdeling vanaf het moment van intrekking van de vergunning niet meer mag laten werken. Deze strengere aanpak is een uitvloeisel van de eerdergenoemde zaak in Someren. Werkgevers die blijven doorgaan met het overtreden van de wet zullen hierdoor effectiever kunnen worden aangepakt.

4.3.4 Besluit vrij verkeer Roemenië en Bulgarije

Eind 2008 heeft het Kabinet besloten nog geen vrij verkeer te verlenen aan werknemers uit Roemenië en Bulgarije. Er is toen geen datum van nieuwe besluitvorming genoemd. Op grond van de toetredingsverdragen met Roemenië en Bulgarije moet uiterlijk voor 1 januari 2012 hierover een nieuw besluit worden genomen. De twv-plicht zal waarschijnlijk geheel 2010 gehandhaafd blijven.

4.3.5 Beleidsontwikkelingen op Europees niveau

Om tot een efficiëntere handhaving te komen maakt het Ministerie van SZW afspraken met andere Europese landen over gegevensuitwisseling. Deze afspraken worden opgenomen in Memoranda of Understanding (MOU). Inmiddels zijn MOU's afgesloten met het Verenigd Koninkrijk, Slowakije, Tsjechië, Portugal en Bulgarije. Onderhandelingen over een MOU met Roemenië zijn gaande. Met Duitsland en België worden bilaterale verdragen voorbereid. Met Frankrijk is inhoudelijke overeenstemming bereikt; dit akkoord treedt in werking zodra de Assemblée Nationale dit heeft bekrachtigd. Met Polen is een koepelovereenkomst (Joint Declaration) afgesloten.

De Nederlandse Arbeidsinspectie heeft de Bulgaarse, respectievelijk de Roemeense Arbeidsinspectie officieel benaderd om de contacten te verbeteren. Behalve de uitwisseling van informatie tussen de diensten, is een belangrijk doel het versterken van de informatiepositie van Bulgaarse en Roemeense arbeidskrachten die in Nederland willen gaan werken. Bulgaren en Roemenen die in Nederland mogen werken kunnen veel problemen voorkomen als zij op de hoogte zijn van de rechten en plichten die samenhangen met werk en verblijf in Nederland. Via de website van de Arbeidsinspectie kan een elektronisch klachtenformulier worden verkregen dat kan worden ingevuld in de eigen taal. Ook zijn bestaande brochures over wonen, werken en WML vertaald in het Bulgaars en Roemeens. Deze zijn in het najaar van 2009 verspreid onder de doelgroep.

In mei 2009 heeft de EU-Raad de 'richtlijn inzake maatregelen tegen personen die illegaal verblijvende onderdanen van derde landen tewerkstellen' vastgesteld. Doel van de richtlijn is het tegengaan van illegale migratie. Daartoe bevat de richtlijn onder meer verplichtingen voor werkgevers en sancties en maatregelen als deze verplichtingen niet zijn nagekomen. Ook zijn verplichtingen opgenomen die gericht zijn op het belang van de illegale migranten, zoals nabetaling van achterstallige beloning en voorlichting. De richtlijn zal ook gevolgen hebben voor de praktijk van de Arbeidsinspectie. Nederland moet uiterlijk twee jaar na de inwerkingtreding van de richtlijn voldoen aan de bepalingen daaruit.

4.3.6 Campagne 'Voorkom problemen, weet hoe het zit'

In juni 2009 is de campagne 'Voorkom problemen, weet hoe het zit' van start gegaan. Deze campagne loopt tot en met 2011 en is opgezet in het kader van preventie van overtreding van wet- en regelgeving op het gebied van sociale voorzieningen, arbeidsvoorwaarden en veilig en gezond werken te voorkomen. De campagne is ontwikkeld door onder andere het Ministerie van SZW, het UWV, de SVB,

de Belastingdienst en gemeenten.

Eén van de deelcampagnes is 'Aan de slag met buitenlandse arbeidskrachten'. Deze is vooral gericht op circa 195.000 bedrijven in sectoren als de land- en tuinbouw, schoonmaak, horeca, detailhandel en de bouw, waar traditioneel veel buitenlanders werken. In de campagne wordt verwezen naar de website www.weethoehetzit.nl. Deze website biedt informatie over de rechten en plichten die op de belangrijkste wetten binnen het sociale domein van toepassing zijn. De deelcampagne is begonnen met algemene informatie en later vindt een vervolgactie plaats met direct mailing, free publicity en artikelen in vakbladen. In het voorjaar van 2010 gaat een nieuwe deelcampagne op het gebied van buitenlandse arbeidskrachten van start. De directie AI/AMF en de Belastingdienst zijn bij de ontwikkeling en uitvoering van de deelcampagnes nauw betrokken.

4.3.7 Certificering

Het Kabinet heeft een uitgebreid pakket aan maatregelen genomen om illegaliteit en malafiditeit in de uitzendbranche terug te dringen. Veel maatregelen zijn erop gericht om certificering van uitzendondernemingen te stimuleren. Het wetsvoorstel inlenersaansprakelijkheid past in dit beleid. Inleners lopen na invoering van dit wetsvoorstel het risico om aansprakelijk gesteld te worden voor betaling van het loon ter hoogte van het wettelijk minimumloon. Hierdoor zullen inleners met grotere zorgvuldigheid personeel gaan inlenen en zich wenden tot gecertificeerde uitzendondernemingen. De markt voor malafide uitzendondernemingen zal hierdoor slinken. De Arbeidsinspectie draagt hieraan bij door in 2010 opnieuw een fors deel van de handhavingcapaciteit in te zetten in de uitzendbranche en door de niet-gecertificeerde uitzendbureaus intensiever te controleren dan de gecertificeerde.

In 2009 is een wetsvoorstel aangekondigd waarin inleners verplicht worden om uitsluitend met geregistreerde uitzendbureaus zaken te doen. Hiertoe zal de Waadi worden aangepast. Als een inlener arbeidskrachten inleent van een uitzendbureau dat niet als zodanig is geregistreerd in het Handelsregister, kan een boete worden opgelegd tegen zowel de inlener als het uitzendbureau. De directie AMF zal toezicht houden op de naleving hiervan en boeterapporten opmaken. In 2010 wordt dit verder uitgewerkt.

4.3.8 Mensenhandel en overige uitbuiting

Op 27 februari 2008 is door de Minister en de Staatssecretaris van Justitie een Taskforce Aanpak Mensenhandel ingesteld. Deze taskforce heeft als belangrijkste doelstelling te komen tot een integrale en effectieve aanpak van mensenhandel/uitbuiting in zowel de seksindustrie als in andere sectoren (zoals de land- en tuinbouw, de uitzend- en de bouwsector etc.). Ook het Ministerie van SZW is vertegenwoordigd in de

Taskforce Mensenhandel.

De Arbeidsinspectie speelt een rol bij het signaleren van arbeidsgerelateerde uitbuiting. Signalen van mogelijke uitbuiting worden door de Arbeidsinspectie direct gemeld aan SIOD en EMM. Alle AMF-inspecteurs zijn opgeleid om tijdens de controles alert te zijn op mogelijke signalen van uitbuiting. Eind 2009 begin 2010 krijgen alle inspecteurs een vervolgopleiding arbeidsgerelateerde uitbuiting. EMM en ook BLinN (Bonded Labour in Nederland) zijn hier nauw bij betrokken. Naar verwachting neemt hierdoor het aantal meldingen arbeidsgerelateerde uitbuiting aan SIOD/EMM in 2010 toe.

Om meer inzicht te krijgen in de mate waarin sprake is van samenloop tussen de activiteiten van de Arbeidsinspectie en het voorkomen van eventuele uitbuitingssituaties, heeft de Arbeidsinspectie met de SIOD gezamenlijk de proeftuin 'arbeidsgerelateerde uitbuiting' opgezet. Hier wordt een koppeling gemaakt tussen geregistreerde Arbeidsinspectiegegevens en gegevens van EMM. Het doel is om indicaties van mogelijke uitbuitingssituaties in beeld te krijgen. Door technische onvolkomenheden bij EMM is de bestandsvergelijking nog niet mogelijk gebleken. Een meer beperkte bestandskoppeling met gegevens van illegaal tewerkgestelden met een vals identiteitsdocument, is wel succesvol uitgevoerd. Afhankelijk van de resultaten van deze analyses wordt in 2010 een nader te bepalen aantal controles uitgevoerd.

Het project FLOCK van EMM is een ander voorbeeld van informatiegericht handhaven. Het project genereert naast opsporingsinformatie ook (rest)informatie die in het bestuurlijke traject kan worden gebruikt, bijvoorbeeld in het kader van handhaving van Wav en WML. Het project richt zich op arbeidsgerelateerde uitbuiting in de Chinese wellnessbranche. In 2010 wordt een aantal controles uitgevoerd in het kader van dit project. De resultaten van deze controles kunnen aanleiding zijn voor verder (strafrechtelijk) onderzoek.

AI/AMF werkt op het dossier mensenhandel intensief en op verschillende niveaus samen met de SIOD, EMM en de SZW-directie Arbeidsverhoudingen. Er zijn ook goede contacten ontwikkeld met de maatschappelijke organisaties die actief zijn op dit terrein, zoals het Bureau Nationaal Rapporteur Mensenhandel (BNRM), BLinN en het Coördinatiecentrum Mensenhandel (Comensha). Deze samenwerking wordt in 2010 voortgezet.

4.3.9 Prostitutie

In 2010 wordt naar verwachting het wetsvoorstel regulering en bestrijding misstanden prostitutie behandeld in het Parlement. Hierin is opgenomen dat er een vergunningsplicht komt voor alle soorten seksbedrijven en een registratieplicht voor zelfstandig werkende prostituees. Daarnaast worden klanten die gebruik maken van illegale

prostitutie strafbaar. De nieuwe wet is bedoeld om de prostitutiebranche te reguleren en om misstanden zoals dwang, misbruik en mensenhandel tegen te gaan. De gemeenten en politie houden toezicht op de vergunningvoorwaarden. Hoewel de prostitutiebranche niet tot de prioritaire branches van de Arbeidsinspectie behoort, controleert zij incidenteel in deze branche op verzoek van de gemeente en/of politie. Daarnaast is capaciteit gereserveerd voor integrale handhavingsacties op initiatief van de gemeente. Hierbij valt te denken aan controles door Interventieteams of in het kader van de Vrijplaatsaanpak.

4.3.10 Gegevensuitwisseling

De directie AI/AMF en de Belastingdienst hebben in 2007 een raamconvenant afgesloten betreffende het uitvoeren van risicoanalyses, gezamenlijke toezichtactiviteiten en het uitwisselen van gegevens in dit kader. Vervolgens wordt per sector/thema een deelconvenant afgesloten. Inmiddels zijn twee deelconvenanten afgesloten: computerservicebureaus en arbeidsmarkt (betreffende uitzendbureaus). In 2010 zullen convenanten betreffende andere sectoren opgesteld worden.

In 2009 zijn de Arbeidsinspectie, de IND en het UWV WERKbedrijf meer gegevens gaan uitwisselen om zo de efficiency en effectiviteit van controles op de naleving van afgegeven vergunningen te vergroten. De Arbeidsinspectie heeft positieve ervaringen met het inspecteren op basis van signalen van misbruik van de kennismigrantenregeling en werkende studenten. Zo bleek in 2009 bijvoorbeeld dat in een aantal gevallen businessvisa die voor kennismigranten werden afgegeven geleid hebben tot misbruik. Gelet op deze effectieve gegevensuitwisseling blijft de IND ook in 2010 gegevens leveren over kennismigranten bij bedrijven en studenten aan specifieke onderwijsinstellingen die door de IND als risicovolle bedrijven en onderwijsinstellingen worden aangemerkt. Het UWV WERKbedrijf levert gegevens over bedrijven waar voor werkstudenten en stagiairs een tewerkstellingsvergunning is afgegeven dan wel geweigerd.

In 2010 bekijken genoemde organisaties op welke gebieden nog meer gegevens uitgewisseld kunnen worden, bijvoorbeeld ten aanzien van zogenaamde zelfstandigen.

4.3.11 Regionale Informatie- en Expertise Centra

In 2010 investeert de directie AI/AMF in samenwerking dan wel gegevensuitwisseling met de nieuw opgerichte 11 Regionale Informatie- en Expertise Centra. Deze RIEC's hebben primair de taak de informatiepositie van het lokale bestuur te versterken ten behoeve van de integrale aanpak van georganiseerde misdaad. Met name vanuit de interventieteams en andere samenwerkingsverbanden zal de Arbeidsinspectie contact onderhouden met de diverse RIEC's.

4.4 Plannen inspecties/sectoren/thema's

In 2010 besteedt de directie AI/AMF haar inspectiecapaciteit aan sectoren en thema's die onder meer voortkomen uit de geïntegreerde jaarplancyclus van de beleidsdirectie AV, de SIOD en de directie AI/AMF. Een ontwikkeling die de laatste jaren zichtbaar wordt, is de toename van het aantal onderzoeken die veel inspectietijd vergen. Deze toename wordt veroorzaakt doordat constructies worden gebruikt om arbeidsmarktwetgeving te ontduiken, zoals de inzet van zogenaamde zzp'ers die feitelijk als werknemer werkzaam zijn en het kopen van de oogst door vennootschappen waarbij echter vooral oogstwerkzaamheden worden verricht door de vennoten. Ook de onderzoeken naar naleving van de WML blijken in de praktijk zeer tijdrovend te zijn en worden bemoeilijkt doordat de betreffende werknemers niet altijd een verklaring willen afleggen uit angst hun baan te verliezen. Door de toename van de gemiddelde inspectietijd per onderzoek komt het aantal inspecties dat de Arbeidsinspectie jaarlijks verricht onder druk te staan.

De inspecties van de directie AI/AMF bestaan uit administratieve controles en/of werkplekcontroles. Op één werkplek kan personeel van meerdere werkgevers aan het werk zijn. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn in de bouw, de schoonmaak en bij werkgevers die personeel van uitzendbureaus ingeleend hebben. Deze werkgevers/uitzendbureaus worden zonnodig allen in het onderzoek betrokken. Bij één inspectie worden daardoor vaak meerdere werkgevers bereikt. Tabel 4.1 laat zien hoeveel werkgevers bij het totale aantal inspecties worden gecontroleerd.

De handhavingsactiviteiten in de sectoren land- en tuinbouw, bouw, schoonmaak, detailhandel en autobedrijven zijn beschreven in het inspectieprogramma 2008-2010. Binnen het programma varieert de beschikbare inspectiecapaciteit per sector. In de land- en tuinbouw zal, gelet op de daling in het percentage geconstateerde overtredingen, minder capaciteit worden ingezet dan in de schoonmaak waar het overtredingspercentage relatief hoog is. AI/AMF inspecteert naast het programma, op de naleving van de Wav en de WML bij intermediairs en tijdens evenementen. In de folderbezorging en de meubelindustrie wordt in 2010 een pilotproject opgezet om inzicht te krijgen in de mate van naleving. Naast deze landelijke projecten worden onder meer de volgende regionale projecten opgezet: industrieterreinen, scheepsbouw- en reparatie, transport-ondernemingen, petrochemische industrie.

Een relatief nieuwe aanpak in 2010 is het inspecteren op thema; het inspecteren van bedrijven waar zich regio- en sectoroverstijgende frauduleuze activiteiten voordoen. In elk geval zal worden geïnspecteerd op het werken door buitenlandse studenten en stagiair(e)s al dan niet buiten de voorwaarden van de verstrekte tewerkstellingsvergunning om. Verder wordt aandacht besteed aan buitenlandse BV's in oprichting, waarvan voor de bestuurders een tewerkstellingsvergunning is afgegeven terwijl later blijkt dat deze personen geheel andere werkzaamheden verrichten. Als zich in de loop van 2010 andere thema's voordoen, zal de directie AI/AMF hier eveneens inspectiecapaciteit op inzetten.

Verder wordt een deel van de inspectiecapaciteit besteed aan onderzoeken kennismigranten, aan onderzoek op basis van een melding van vermoedelijke illegale arbeid dan wel onderbetaling en aan onderzoek op verzoek van bijvoorbeeld de SIOD.

Ook zal de directie AI/AMF in de tweede helft van 2010 bij een aantal postbedrijven de naleving van de WML controleren. Op 1 april 2009 is de Postwet in werking getreden, op 1 oktober 2009 gevolgd door het Tijdelijk Besluit arbeidsovereenkomst post. Dit besluit voorziet in een stapsgewijze toename van het aantal postverspreiders met een arbeidsovereenkomst tot 80% op 1 oktober 2012. Per 1 april 2010 moet minstens 10% van de postverspreiders werken op basis van een arbeidsovereenkomst. De OPTA zal moeten vaststellen of de postbedrijven aan deze norm voldoen. De postverspreiders met een arbeidsovereenkomst vallen onder de werkingssfeer van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag.

Ongeveer 40% van de inspectiecapaciteit plant de directie AI/AMF voor deelname aan interventieteamprojecten dan wel andere samenwerkingsverbanden. De Arbeidsinspectie heeft in 2009 als speerpunten voor de interventieteamaanpak de volgende sectoren benoemd: horeca, detailhandel, schoonmaak en intermediairs. Dit houdt in dat de Arbeidsinspectie bij het initiëren, opzetten en uitvoeren van interventieteamprojecten in deze sectoren een trekkende rol wenst te vervullen. Voor 2010 hanteert de directie AI/AMF dezelfde speerpunten. In het najaar van 2009 starten drie interventieteams in de schoonmaak en één bij (vermoedelijk malafide) uitzendondernemingen. Deze interventieteams zullen ook nagenoeg geheel 2010 operationeel zijn. Daarnaast zijn in 2010 meerdere interventieteams in de horeca en/of detailhandel actief. Begin 2010 zullen in nog twee andere regio's interventieteams schoonmaak operationeel worden. Daarnaast participeert de Arbeidsinspectie in interventieteams die door een van de handhavingspartners geleid worden, zoals van de gemeenten (wijkgerichte aanpak) of van de Belastingdienst (sectorgerichte aanpak).

In alle bovengenoemde thema's, projecten en samenwerkingsverbanden is de Arbeidsinspectie alert op signalen van mogelijke uitbuiting van werknemers.

Tabel 4.1 Overzicht procentueel bestede inspectiecapaciteit per sector/aandachtsgebied

Producten	% capaciteit	aantal zaken	% zaken	aantal gecontroleerde werkgevers
Meldingen, verzoeken van derden (o.a. van SIOD), onderzoeken naar Kennismigranten	8%	500	5%	650
Projecten, programma, thema's	53%	5140	49%	6680
Interventieteams en overige samenwerkingsverbanden	38%	4850	46%	6310
Totaal	100%	10490	100%	13640

5

Personeel en middelen

De Arbeidsinspectie heeft voor haar werk in 2010 een formatieruimte van 835 voltijdsbanen (fte's)⁹ waarvan 500 inspecteurs¹⁰ en een begroting van ruim 59 miljoen Euro ter beschikking.

Uitgesplitst naar directies is dat:

- de directie AI/Arbo: 421 fte waarvan 265 fte inspecteurs,
- de directie AI/MHC: 94 fte waarvan 36 fte inspecteurs,
- de directie AI/AMF: 266 fte waarvan 199 fte inspecteurs
- Centraal: personeelsontwikkeling, informatievoorziening en staf: 30 fte.

Tijdelijk in 2010, voor decentrale administratieve ondersteuning, nog 24 fte.

Personeelsontwikkeling in de tijd

2010: Formatieruimte

835 fte's waarvan 500 fte inspecteurs

2009: Formatieruimte

837 fte's waarvan 500 fte inspecteurs

2008: Feitelijke bezetting

884 fte's waarvan 473 fte's inspecteur¹¹

Ontwikkeling van beschikbare middelen in de tijd

2010: Begroot 59.112 mln Euro

2009: Begroot 59.282 mln Euro

2008: Reëel besteed 67.965 mln Euro (zie ook voetnoot 11)

⁹ Door taakoverdracht tussen inspectiediensten of toepassing van de budgettaire kaders kan de maximaal beschikbare personeelomvang nog iets fluctueren.

¹⁰ Dit is exclusief de specialisten van het Expertise Centrum van AI/Arbo (in 2010: 42 fte), AMF (7 fte) en MHC (6 fte).

¹¹ In het kader van een reorganisatie zijn in 2008 tot januari 2009 de meeste functies in de sfeer van personeel, financiën, automatisering, bezwaar- en beroepsprocedures en ondersteuning uitgeplaatst naar andere delen van het Ministerie of naar shared servicecentra van meerdere ministeries of vervallen. De totale formatie bedroeg op 1 mei 2008: 969 fte.

6

De Arbeidsinspectie heeft de bevoegdheid om namens de Minister bij overtreding van de wetten waarop de Arbeidsinspectie toezicht houdt, een bestraffende of een herstelsanctie op te leggen in de vorm van een geldboete of een dwangsom. Hierbij spelen de beginselen van behoorlijk bestuur een belangrijke rol. De afdeling Bestuurlijke Boete heeft in de afhandeling van (boete)-rapporten een onafhankelijke positie.

Bestuurlijke Boete

De afdeling is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de (boete- en dwangsom)besluiten en bevordert de kwaliteit van het uitvoeringsbeleid en is mede verantwoordelijk voor het bestuurlijk-juridisch handelen van het Ministerie van SZW dit terrein. De afdeling is ook verantwoordelijk voor de inning van deze gelden. De uitvoering van de inning is deels in handen van het CJIB (Justitie) gegeven. Het initiëren van de dwanginvordering, het beoordelen van aanvragen en treffen van betalingsregelingen en het buiteninvordering stellen van boetes is een taak van deze afdeling.

De kennis die voortkomt uit de beoordeling en afhandeling van de rapporten is van groot belang om de kwaliteit van handhaving te optimaliseren. Dit geldt zowel de individuele kwaliteit als trendmatige ontwikkelingen of meer generieke aangelegenheden.

Voor 2010 zijn de volgende speerpunten geformuleerd:

- Het beoordelen van minimaal 80% van de boete-rapporten binnen 13 weken, inclusief het verzenden van gemotiveerde boetebeschikkingen, ten behoeve van het lik-op-stuk-beleid.
- Het per 1-1-2010 in gebruik nemen van de nieuwe boeteapplicatie in het automatiseringssysteem van de Arbeidsinspectie I-Net, waardoor de procesbewaking beter wordt ondersteund.
- Het tot stand brengen van digitale gegevensuitwisseling met de directie Wetgeving Bestuurlijk en Juridische Aangelegenheden.
- Het optimaliseren van het digitale berichtenverkeer met het CJIB.

Prestatie-indicator	Streefwaarde in 2010
Percentage afgehandelde boeterapporten binnen termijn van orde	80% binnen 13 weken na datum dagtekening boeterapport

De Arbeidsinspectie maakt deel uit van
het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Arbeidsinspectie
Postbus 820 | 3500 AV Utrecht
tel. 0800 27 00 00

www.arbeidsinspectie.nl